rijksuniversiteit groningen

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 4, december 2015

Broerstraat 5

In dit nummer:

Duitsland, hart van Europa
Klimaatonderzoek op Spitsbergen
Michael Jackson-pelgrimage
Volksverhaal en vertelcultuur
Innovatief met grafeen
Ramsey Nasr weerloos

Sarena Solari kreeg in Groningen de smaak te pakken

Verder denken over veranderende arbeidsverhoudingen

Wilt u nadenken over hoe u in de toekomst vormgeeft aan uw organisatie? Onderzoeken wat de effecten van robotisering, veranderende arbeidsverhoudingen en de share-economy zijn? Wilt u anticiperen op deze ontwikkelingen om in de toekomst het verschil te kunnen maken?

In de leergang **Strategisch Ondernemen met Arbeid** denkt u samen met topdocenten en mededeelnemers verder over thema's als: **employability, duurzame inzetbaarheid** en **arbeidsmobiliteit**. Tijdens de opleiding krijgt u inzichten in de nieuwste ontwikkelingen in economie, technologie en arbeidsmarkt en vertaalt deze naar een concreet strategisch plan. Kortom: u leert ondernemen met arbeid.

Na het volgen van de leergang:

- ✓ Kunt u opgedane kennis en inzicht in de arbeidsmarktontwikkelingen vertalen naar de toekomst van werk binnen een toekomst-bestendige, veerkrachtige organisatie;
- ✓ Bent u in staat om over de grenzen van de eigen organisatie oplossingen te vinden voor toekomstige arbeidsvraagstukken;
- ✓ Creëert u kansen door slim om te gaan met arbeid en arbeidsproductiviteit.

Kijk op **www.aog.nl**

AOG school of management amersfoort / groningen

Volg ook onze gratis open online course over Robotisering en Toekomst van werk via: **www.aog.nl/mooc**
#toekomst van werk #robotisering #AOGmooc

Door u te laten kijken door een verscheidenheid aan academische brillen leert u verder te denken. Dat doen we met masterprogramma's en leergangen in bedrijfskunde, general management, HRM, talentontwikkeling, marketing en maatwerk. AOG School of Management is verbonden aan de

rijksuniversiteit groningen

REDACTIONEEL

REDACTIEB5@RUG.NL

De periode rond Kerstmis is een bijzondere tijd. We kijken met meer aandacht naar onszelf en de wereld om ons heen en voelen ons verbonden met onze omgeving. In dit decembernummer van *Broerstraat 5* zien we het begrip verbinding weerspiegeld in verschillende verhalen.

Een verhaal over gezamenlijk eten en genieten van het leven hoort daar natuurlijk bij. Zat u ook watertandend voor de tv te kijken hoe Sarena Solari de meest heerlijke baksels bereidde en zo winnares werd van Heel Holland Bakt? Deze kerst heeft u de kans om een recept van de 'beste thuisbakker van Nederland' uit te proberen, als voorproefje op haar boek.

Je verbinden met de wereld om je heen kan op verschillende manieren: je schrijft een boek, gaat ver weg werken in een vluchtelingenkamp of op poolexpeditie.
Zo pleit oud-ambassadeur in Berlijn Marnix Krop in zijn boek voor het aanhalen van de banden binnen Europa. In Jordanië zag Maaike van Adrichem hoe de afgelopen jaren zo'n 80.000 Syriërs 'haar' kamp invluchtten. Ze bewondert hun veerkracht. Hoe krachtig Ramsey Nasrs band met de poolgebieden is, beschrijft hij op onnavolgbare wijze, hoewel de natuur hem er hardhandig onderaan de voedselketen plaatst. En wat een verbinding tussen 55 verschillende wetenschappers voor het klimaatonderzoek kan betekenen, leest u in het verhaal over de poolexpeditie naar Spitsbergen, het gebied dat zo onherbergzaam en zo kwetsbaar is.

Voor wie onverhoopt toch somber wordt in deze donkere dagen, biedt muziek wellicht troost. Godsdienstwetenschapper Fardo Eringa vertelt over de groeiende groep Michael Jackson-pelgrims die steun en hoop zoekt in zijn muziek.

Met of zonder Michaels 'Heal the world' wensen wij u fijne feestdagen en een prachtig 2016.

INHOUD

COVER **SARENA SOLARI**, RUG-ALUMNA EN WINNARES 'HEEL HOLLAND BAKT'

COVER REYER BOXEM

4
Duitsland voert ons uit de crisis
Marnix Krop, oud-ambassadeur in Berlijn, wijst de meeste felle kritiek op de Europese Unie van de hand.

6
Sterken stelt

7
Alumnus in het buitenland
Jordanië

8
Niets leuker dan bakken
Alumna Sarena Solari, winnares van Heel Holland Bakt

10
Alumnus schrijft boek

11
Ain Wondre Stad
Peter Weening

12
Alles zat mee op Spitsbergen
Onderzoekers vertellen over de grootste Nederlandse Poolexpeditie ooit.

15
Wim T. Schippers duikt in depot Universiteits-museum
Als gastconservator bij het Pop-Up museum van De Wereld Draait Door

16
Foto
Joris van Alphen: Zeewier. Toekomstige duurzame bron voor voedsel en energie?

18
Van Grimm tot Twitter
De mens is de enige soort die verhalen vertelt.

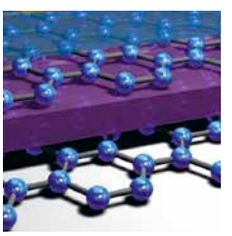

20
Leven alsof Michael meekijkt
Sommige Michael Jackson-pelgrims zien hun idool als de nieuwe Messias.

21
Weerloos
Spitsbergen vernietigt het zelfbeeld van Ramsey Nasr.

22
Een neus voor het nieuwe
Met grafeen op zoek naar nieuwe materialen en natuurkundige verschijnselen voor de toekomst

24
Groningen, 't kon minder

Ubbo Emmius Fonds

25
Alumni Actief

26
'Vanaf dag één aandacht voor de aspirant-alumnus'
Gerbrand Visser is de nieuwe directeur van het Ubbo Emmius Fonds.

30
Oraties, Portretten en Colofon

32
Alumni Achteraf
Geneeskunde

Juist in deze donkere tijden is het belangrijk dat Europese landen gezamenlijk optrekken. Voor **Marnix Krop**, alumnus rechten en oud-ambassadeur in Berlijn, staat het al vast: 'We stevenen af op een federaal Europa, en dat is goed voor de democratie.'

FRANKA HUMMELS PORTRET ERIK-JAN OUWERKERK

ALUMNUS EN POLITIEK

AGENCJA FOTOGRAFICZNA CARO / ALAMY

Duitsland voert ons uit de crisis

Na een lange loopbaan is Marnix Krop met pensioen. Hij studeerde rechten in Groningen, ging kort aan de slag voor denktanks en een advocatenkantoor, maar werkt al sinds 1989 voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Na drie jaar de koningin en haar regering te hebben vertegenwoordigd in Warschau, werd hij ambassadeur in Berlijn, waar hij in 2013 afscheid nam.

Dat afscheid ging niet geruisloos. Krop besloot de ervaringen en gedachten van deze dertig jaar te boekstaven en daarbij de nadruk te leggen op de ontwikkelingen in het land van zijn laatste standplaats. Dat resulteerde in het boek *Hart van Europa, hoe Duitsland ons uit de crisis voert en tegen welke prijs*. Hij gaat er ook de boer mee op, geeft lezingen aan elk gewillig gehoor. 'Het onderwerp houdt mensen duidelijk bezig. En ik vertel ook nogal eens dingen waar toehoorders nooit bij stil hadden gestaan, komen ze me achteraf vaak zeggen.'

Federatief Europa

Duitsland voert ons uit de crisis, dat staat voor Krop vast. In dat zinnetje liggen twee meningen besloten. De crisis is niet permanent. En Duitsland zal ons leiden. Of we dat nu willen of niet en of de Duitsers dat nu willen of niet. De 'prijs' die betaald moet worden bestaat uit verschillende ontwikkelingen. Eén daarvan is de vorming van een federatief Europa – Krop is ervan overtuigd dat dat er komt. Voor hem is dat geen hoge prijs, maar juist een gunstige ontwikkeling.

Tijdens de eurocrisis bleek al de onmacht van Europa. Krop is niet tevreden over de manier waarop de euro is ingevoerd, maar om de munt te kunnen redden móeten Europese landen nog meer de handen ineen slaan, en vooral duidelijkere afspraken maken. Macht in Europa is nu nog vaak erg versnipperd, meent Krop. Een paar verantwoordelijkheden hier, een paar daar, maar daardoor kunnen zaken maar moeilijk op elkaar worden afgestemd, terwijl dat wél nodig is. Daar gaat de Europese democratie mank. Bij de eurocrisis was dat euvel zichtbaarder dan ooit. De problematiek bestreek zoveel verschillende terreinen, dat het ondoenlijk was alle relevante koppen bij elkaar te krijgen. Daarom werden de knopen uiteindelijk in relatief kleine kring doorgehakt.

Marnix Krop (1948) studeerde Nederlands recht (1972) aan de RUG en behaalde later een master European Studies in Bologna en Washington DC. Hij heeft een jarenlange staat van dienst bij het ministerie van Buitenlandse Zaken en was van 2006 tot 2009 ambassadeur in Warschau en van 2009 tot 2013 in Berlijn. In 2014 verscheen zijn boek *Hart van Europa*.

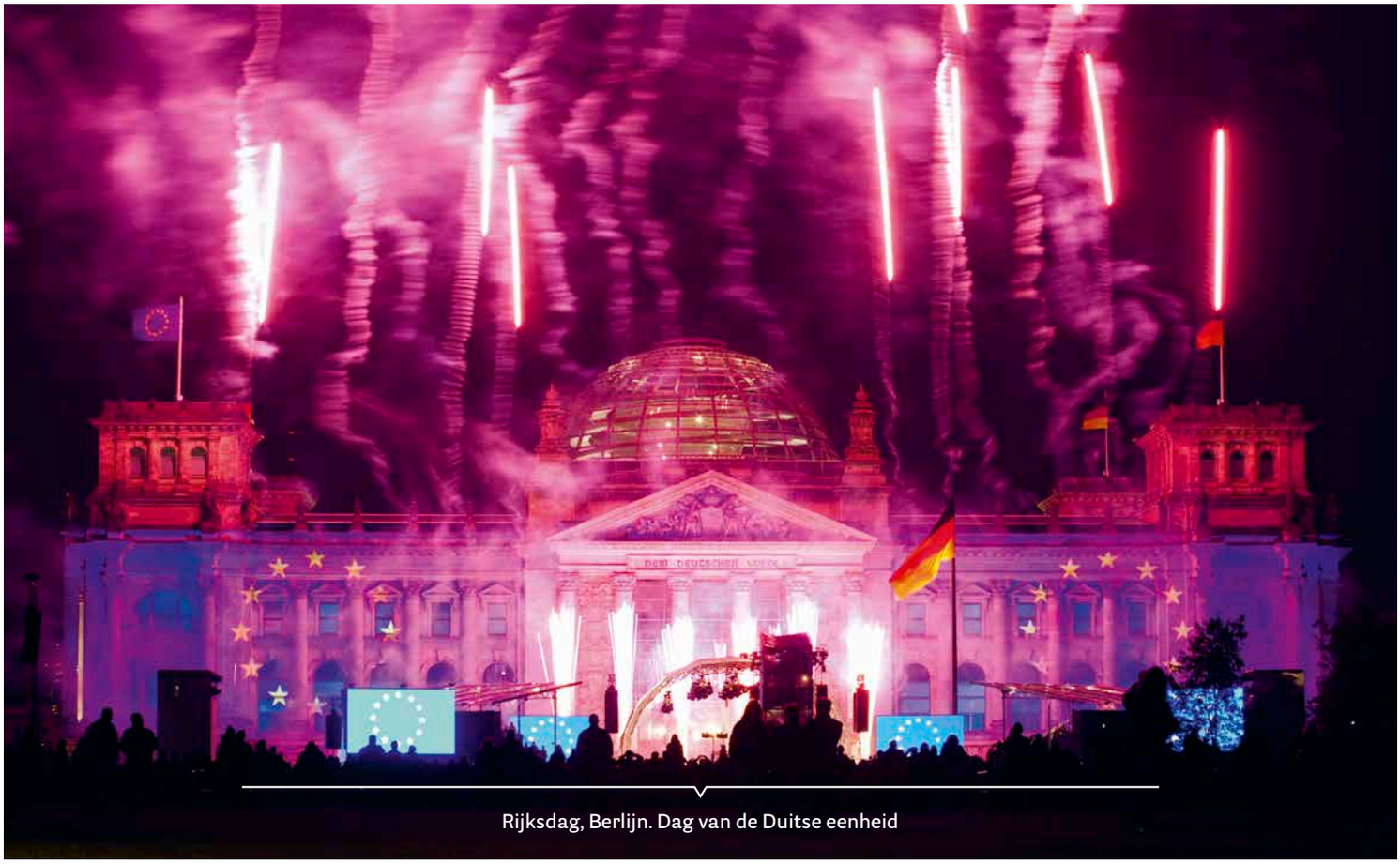
Referendum GeenPeil

Krop is een enorm liefhebber van het Europese project en de meeste felle kritiek op de Europese Unie en vooral op de gedachten daarachter wijst hij dan ook van de hand. Aan de uitvoering schort van alles, maar het idee is goed, vindt hij.
Dat er in Nederland op dit moment een grote beweging is die alle Europese samenwerking hekelt, vindt hij dan ook jammer. Hij begrijpt maar weinig van de mensen die hevig pleitten voor een referendum over het EU-associatieverdrag met Oekraïne. Ze krijgen hun zin, we gaan volgend jaar naar de stembus. 'Maar nu wordt de schijn gewekt dat Oekraïne zou gaan toetreden. Dat is echt ridicuul en niet aan de orde. Het is een associatieverdrag. Niet meer dan dat. En zo'n verdrag is nu typisch iets wat je gewoon aan het parlement kunt overlaten.'

Dit referendum komt uit de koker van het weblog GeenStijl, dat al langer te hoop loopt tegen alles wat met 'Europa' te maken heeft. De initiatiefnemers van GeenPeil vinden dat er in Brussel altijd over de hoofden van burgers heen wordt besloten. Dat Nederland steeds meer zeggenschap afstaat, zonder dat de Nederlandse bevolking daar ooit formeel toestemming voor heeft gegeven, via verkiezingen of via referenda.
Krop ziet dat dat sentiment bestaat, maar hij vindt het ongegrond. 'We hebben in Nederland een vertegenwoordigende democratie. Dat betekent dat wij mensen kiezen die voor ons de beslissingen nemen, ook de Europese beslissingen. Dat is goed, want zulke beslissingen zijn vaak complex. Natuurlijk kunnen mensen daar bezwaren tegen hebben, maar dan moeten ze de volgende keer op iemand anders stemmen.'

Controversieel

Maar de Europese versnippering leidt wel degelijk tot gebrekkige democratie, vindt Krop, en dat gegeven is wel degelijk een probleem. Wanneer Europa een meer federale structuur krijgt, zal een deel van dat probleem zijn opgelost. Van elk onderwerp is

Rijksdag, Berlijn. Dag van de Duitse eenheid

dan meteen duidelijk op welk niveau welke beslissingen genomen kunnen worden én wat de verschillende politici op die niveaus vinden. De Europese politiek wordt daarmee transparanter en directer. De burgers hebben dan op al die niveaus stemrecht.

In Nederland mag zo'n gedachtegang op dit moment als hoogst controversieel gelden, in Duitsland, waar Krop tot 2013 ambassadeur was, is dat absoluut niet het geval, vertelt hij. 'Dat is waarschijnlijk ook omdat ze in de Bondsrepubliek natuurlijk al aan zo'n federale structuur gewend zijn. Ze zijn er al aan gewend dat sommige onderwerpen op Bondslandsniveau worden afgehandeld en andere in Berlijn. Dat systeem werkt voor hen ook goed, dus waarom zouden ze dat in Europa vrezen?'

'In de Bondsrepubliek zijn ze al aan zo'n federale structuur gewend'

Krop denkt niet dat die volgens hem onvermijdelijke federalisering zal leiden tot één Europese superstaat. 'Landen zullen nog steeds een groot deel van de verantwoordelijkheden zelf blijven houden; in elk geval verantwoordelijk blijven voor hun eigen binnenlands beleid. Maar wát in Europees verband geregeld moet worden, zoals de stabiliteit van de euro of de toestroom van vluchtelingen of de veiligheid van Europa, is dan effectiever en democratischer georganiseerd.'

Angela Merkel

Op dit moment speelt Angela Merkel een leidende rol in Europa. Haar stem weegt zwaar in allerlei heikele thema's, ook in thema's die Nederland aangaan, terwijl Nederlanders haar niet gekozen hebben. Nederlanders weten hoe invloedrijk Merkel is en dat Duitslands positie in het naoorlogse Europa ongekend is, maar volgens Krop zijn Duitsers zich daar veel minder van bewust. Of ze vinden het ongemakkelijk. De vorige keer dat iemand uit Duitsland de machtigste van Europa was, was dat niet voor herhaling vatbaar, vinden Duitsers ook zelf. Ze zijn bang dat er zulke associaties gemaakt zullen worden en zelf zijn ze bang voor teveel Duitse macht in Europa.
'Maar zo langzamerhand kunnen ze er niet meer omheen. Er is ook gewoon geen ander land binnen de Europese Unie dat nu deze rol op zich kan nemen. Duitsland ligt letterlijk in het hart van Europa, niet voor niets is dat ook de titel van mijn boek. Duitsland is redelijk stabiel en redelijk rijk. Duitsland zal de verantwoordelijkheid die zo'n positie met zich meebrengt ook steeds meer nemen.'

Juist in deze donkere tijden is het belangrijk dat Europese landen gezamenlijk optrekken. Duitsland is het aangewezen land om daarin het voortouw te nemen. En ook een land waarin relatief weinig weerzin tegen 'Europa' bestaat, waardoor het meer slagkracht heeft. Maar, denkt Krop, uiteindelijk zal juist Duitsland helpen om Duitsland weer minder belangrijk in de unie te maken.

Marnix Krop (1948) / Nederlands recht 1972
Hart van Europa, Hoe Duitsland ons uit de crisis voert en tegen welke prijs
www.uitgeverijprometheus.nl
€ 19,95

Bedrijven gezocht in Colombia en Indonesië

De International Business Research (IBR) is een project van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde en gelieerd aan studievereniging EBF. Jaarlijks voeren studenten op maat gemaakt onderzoek uit voor Nederlandse bedrijven in twee opkomende economieën buiten Europa. Dit jaar zijn dat Colombia en Indonesië. In april zullen naar ieder land 25 studenten afreizen om hier – ondersteund door lokale studenten – voor vijf weken veldonderzoek te verrichten, variërend van een algemene marktanalyse tot een gedetailleerd partneronderzoek. De Nederlandse studenten worden. Heeft uw bedrijf interesse? Mail dan naar info@ibr-groningen.nl of kijk op WWW.IBR-GRONINGEN.NL.

Studeren voor een beroep

OPGETEKEND DOOR EDZARD KROL

Meer dan voorheen denken de huidige studenten na over het beroep dat ze later gaan uitoefenen. Ze willen hun – toegenomen – studieschuld kunnen aflossen. Daar hebben ze wel een baan voor nodig. Om zich daarop voor te bereiden willen ze al vroeg weten wat hun kansen op de arbeidsmarkt zijn. Ook willen ze weten welke studieonderdelen ze nodig hebben, welke persoonskenmerken ze moeten ontwikkelen, of welke vaardigheden ze moeten aanscherpen.
Onze studenten zijn zich er bovendien van bewust dat de arbeidsmarkt niet zo stabiel is. Uit onderzoek is bekend dat de gemiddelde afgestudeerde de eerste tien jaar op de arbeidsmarkt vijf verschillende functies heeft. Daar willen ze voor toegerust zijn.

Studenten die zo met hun toekomst bezig zijn, zouden aan de University of Waterloo, in Canada, op hun wenken worden bediend. De studenten in Waterloo kunnen bij de meeste opleidingen al tijdens hun studie werkervaring opdoen. Hoeveel maanden dit is, verschilt per studie. Het extreemste voorbeeld is de ingenieursopleiding. Die duurt drie jaar. Maar wie kiest voor zes werkervaringsperioden van vier maanden, studeert twee jaar langer.

Anders dan bij onze stages – meestal aan het einde van de opleiding – keren studenten aan de University of Waterloo na een werkervaringsperiode terug naar de universiteit. Op een trimester studie volgt een trimester werkervaring, enzovoort. Dat heeft als voordeel dat ze in een volgende periode kunnen profiteren van de feedback van hun begeleider.
Een ander voordeel is dat de opgedane werkervaring richting kan geven bij de keuze van volgende onderdelen van de opleiding. Stel dat een student tijdens de werkervaringsperiode enthousiast raakt over accounting, dan kan ze de rest van haar studieprogramma daarop afstemmen. Maar als de accounting tegenvalt, kan ze het over een andere boeg gooien en bijvoorbeeld verder gaan in de marketing of psychologie.

Mooi aan de Canadese aanpak is ook dat de studenten in een werkervaringsperiode per maand tussen de 1500 en 2000 euro verdienen. Daarmee tonen de bedrijven dat ze de studenten als volwaardige werknemers beschouwen en de studenten verlagen er hun studieschuld mee.
Vergeleken met de Canadese universiteit staat de RUG met de voorbereiding op de arbeidsmarkt nog in de kinderschoenen. O zeker, we hebben een prima centraal loket voor loopbaanondersteuning, NEXT Career Services. Studenten op zoek naar een baan kunnen er in contact worden gebracht met werkgevers op zoek naar jong talent. Ook worden er trainingen en workshops gegeven voor het schrijven van een cv en een sollicitatiebrief. En er worden persoonlijke adviezen verstrekt. Maar het ontbreekt ons nog aan systematische aandacht voor de loopbaan vanaf het begin van de studie. Ik wil komende tijd nagaan hoe we daar verandering in kunnen brengen.

Elmer Sterken, rector magnificus

JOHN HERMSE UNICEF

BUITENLAND

Maaike van Adrichem:

'De Syrische vluchtelingen zijn enorm vindingrijk'

Maaike van Adrichem (33) heeft wel even tijd voor een gesprek over haar werk in Jordanië. Eigenlijk zou ze nu op weg zijn vanuit de hoofdstad Amman, haar woonplaats, naar het grote vluchtelingenkamp Za'atari. Het kamp ligt anderhalf uur verderop, vlakbij de grens met Syrië, middenin de woestijn. Warm en droog? Deze donderdag is het noodweer, vertelt Van Adrichem. 'Gisteren was er een zandstorm, daarna onweer en zelfs hagel. Het water stroomt door de straten. Alle trips zijn geannuleerd'

Voor haar werk bij UNICEF, de VN-kinderorganisatie, moet Van Adrichem vaak in de kampen zijn, waar meisjes en jonge vrouwen haar speciale aandacht hebben – en vooral het geweld tegen hen.
Toen ze vijf jaar geleden de kans kreeg voor UNICEF in Jordanië te gaan werken, twijfelde ze geen moment. Tijdens haar studie internationale organisaties & internationale betrekkingen trok het Midden-Oosten haar al aan en liep ze stage op de Nederlandse ambassade in Amman. 'Dat is een heel fijne plek om te wonen. Het een interessante mix van Oost en West. Je hebt er veel moskeeën en bruisende souks, maar ook luxe winkelcentra met westerse merken. Het verkeer is chaotisch, toch is autorijden hier best leuk: lekker veel handgebaren maken en toeteren!'

Na haar terugkeer in Amman zette Van Adrichem zich eerst in voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen. Twee jaar geleden ging ze zich toeleggen op kinderbescherming. Juist toen bereikte de vluchtelingenstroom vanuit Syrië zijn hoogtepunt. 'De eerste keer dat ik er was, was Za'atari een heel dramatische en wanhopige plek, chaotisch. Later is het kamp uitgegroeid tot een soort van stad.'

Een van de grootste problemen waar Van Adrichem in haar werk tegenaan loopt, zijn kindhuwelijken. In delen van Syrië is het heel normaal dat jonge meisjes al trouwen, maar onder de moeilijke omstandigheden in het kamp worden ze nog sneller uitgehuwelijkt dan thuis. 'Ironisch genoeg ziet men het uithuwelijken als een vorm van bescherming, het meisje is dan in goede handen. We proberen met de familie te onderhandelen en samen met hen een alternatief te zoeken, zeker als het om financiële redenen gaat.'

Van Adrichem is onder de indruk geraakt van de veerkracht van de vluchtelingen, iets wat haar bij de eerste bezoeken aan de kampen nog niet zo was opgevallen. 'Je moet je niet focussen op de wanhoop en op de problemen. Het helpt echt niet als je depressief door dat kamp gaat lopen. De Syrische vluchtelingen zijn enorm vindingrijk. Veel mensen hebben nieuwe zaakjes gestart. Sommigen hebben op een of andere manier een fiets geregeld waarmee je ze door het kamp ziet fietsen. Er is zelfs een gezin dat duiven houdt die ze rond laten vliegen. Je moet de kracht van de mensen respecteren, dat is de meest ethische manier om met ze om te gaan.'

Vooral in contact met heel jonge moeders merkt Van Adrichem dat de Syrische vluchtelingen uit een andere wereld komen. 'Dat ik wel getrouwd ben, maar geen kinderen heb, vinden ze onbegrijpelijk. Toen ik zelf zeventien was, had ik zo'n ander leven voor me dan deze meiden. Dat is best wel heftig.'

'SOMMIGE RELATIES LOPEN GOED AF, ANDERE EINDIGEN IN EEN HUWELIJK.'

Ruim 2,8 miljoen kijkers zagen in oktober **Sarena Solari** de finale winnen van Heel Holland Bakt. De talentvolle thuisbakster, alumna communicatie- en informatiewetenschappen en communicatieadviseur vertelt hoe het zo kwam en geeft in *Broerstraat 5* alvast een voorproefje uit haar bakboek.

KIRSTEN OTTEN REYER BOXEM

ALUMNUS EN PRIJS

Niets leuker dan bakken

Sarena Solari (30), geboren in Noord-Italië, woont sinds haar zesde in Nederland. ‘Al als kind was ik gek op dieren en het lag voor mij al vroeg vast dat ik diergeneeskunde zou gaan studeren.’ Omdat ze werd uitgeloot, kon ze niet meteen na haar VWO-examen met die studie beginnen. Ze schreef zich in voor de opleiding dierwetenschappen in Wageningen en kon een jaar later alsnog terecht bij diergeneeskunde aan de Universiteit Utrecht.

Konijnen en kippen

‘Dat ik nu niet alleen een heel ander vak dan dierenarts uitoefen, maar ook nog eens aan een tv-programma over bakken mee zou doen, had ik toen niet kunnen dromen,’ blikt Solari terug. Na drie jaar diergeneeskunde kwam ze tot de conclusie dat de opleiding haar minder goed lag dan verwacht. ‘Ik schreef me uit in Utrecht, trok weer in bij mijn ouders in Veendam en meldde me aan voor de opleiding communicatie- en Informatiewetenschappen, CIW, aan de RUG, waar ik direct in kon stromen.’

Het contrast met haar vorige studie had misschien niet groter kunnen zijn: ‘CIW is een heel talige opleiding. Tijdens mijn bachelor richtte ik mij erg op het Italiaans, terwijl ik in het mastertraject juist meer de marketinghoek opzocht.’ In 2012 studeerde ze af met een scriptie over social media in de vastgoedsector.
Tegenwoordig wonen Solari en haar echtgenoot in Muntendam, waar zij haar liefde voor dieren kwijt kan in een hele schare huisdieren, waaronder een hond, konijnen en kippen. Sinds 2014 werkt ze als communicatieadviseur bij het Groningse Elker-Het Poortje, een fusieorganisatie van jeugd- en opvoedhulp en een jeugdinrichting.

Italiaanse oma

Koken en eten hebben altijd al Solari’s aandacht gehad, een erfenis uit haar geboorteland: ‘Italianen praten over eten zoals Nederlanders over het weer. Bij de lunch bespreek je al wat je ’s avonds gaat eten.’ Haar Nederlandse moeder leerde de fijne kneepjes van de Italiaanse keuken van haar schoonfamilie. De kleine Solari stond er vaak bij te

kijken en pikte spelenderwijs het een en ander op: ‘Dan gaf mijn oma mij een stuk deeg en mocht ik proberen zelf pasta te maken.’ Een echte kookfanaat werd ze pas vele jaren later, maar toch: ‘Ook in Utrecht had je mij niet vaak met een magnetronmaaltijd of kant-en-klaarsalade kunnen betrappen.’

Pas aan het einde van haar studie CIW valt het culinaire kwartje. ‘Ik had al een paar bakexperimenten achter de rug, toen een vriendin mij vroeg of ik een taart voor haar bruiloft wou maken. Ter voorbereiding verdiepte ik mij in recepten en oefende met technieken.’ Een tante uit Italië stond Solari terzijde voor advies en ideeën.

Smoezen

De bruidstaart werd een groot succes en Solari had de smaak te pakken. Toen Omroep Max in 2013 begon met het tv-programma Heel Holland Bakt, waarin tien deelnemers strijden om de titel Beste thuisbakker van Nederland, leefde Solari vanuit haar woonkamer met de kandidaten mee. Vaak dacht ze ‘dat kan ik ook’ of ‘dat zou ik heel anders aanpakken!’ Hoewel ze er lange tijd over twijfelde of ze wel met haar gezicht op televisie wil komen, vulde ze toch het aanmeldformulier voor het derde seizoen in. ‘Eén uur voor sluitingstijd verstuurde ik de mail.’

Een hectische tijd brak aan van selectiegesprekken, voorrondes en opnames. ‘Omdat niemand mocht weten dat ik meedeed, heb ik heel wat smoezen moeten verzinnen om naar Leersum te kunnen, waar de tv-opnames waren. Dat was best lastig.’ De opluchting was dan ook groot toen de opnames achter de rug waren en het programma werd uitgezonden. Eindelijk kon Nederland zien hoe Solari – in het programma afwisselend getypeerd als de passievolle Italiaanse of de nuchtere Groningse – in de slotopdracht met haar taart Oriental Delight de jury over de streep trekt.

Bakboek

Sindsdien heeft ze het druk: naast haar baan staat ze geregeld pers te woord en werkt ze aan de afronding van *Het Italiaanse bakboek,* dat in februari 2016 zal verschijnen. En verder zijn daar de aanbiedingen uit allerlei hoeken, die ze rustig op zich af laat komen en overdenkt. Solari is opgetogen: ‘Nog vaker bakken, iets leukers kan ik me eigenlijk niet voorstellen. In mijn middelbareschooltijd had ik nooit kunnen bedenken dat je ook voor zoiets kunt gaan!’

Het Italiaanse bakboek van Sarena Solari
verschijnt februari 2016
€ 24,99
WWW.KOSMOSUITGEVERS.NL

Torta Caprese

De torta Caprese is een taart met amandelen en chocolade. De taart bevat geen bloem en is glutenvrij. Hij is krokant vanbuiten, maar nog een beetje zacht van binnen. Je kunt de torta Caprese met een bolletje ijs serveren als dessert, maar met een kopje sterke espresso vind ik hem het allerlekkerst.

Ingrediënten

5 biologische eieren
200 g kristalsuiker
250 g extra pure chocolade (minstens 70% vaste cacaobestanddelen)
250 g boter, op kamertemperatuur
1 el vanillesuiker
250 g amandelmeel
50 g blanke amandelen, fijngehakt
50 ml bruine rum
poedersuiker, voor het garneren
taartvorm van 24 cm doorsnede

Bereiding

Verwarm de oven voor op 185 °C. Splits de eieren. Klop de eiwitten op in een brandschone kom, hou de dooiers apart. Voeg, zodra ze wit beginnen te worden, 50 gram suiker toe aan de eiwitten en klopt door tot je stevige pieken krijgt. Smelt de chocolade au bain-marie. Klop de boter met de rest van de suiker en de vanillesuiker romig. Voeg de dooiers een voor een toe, voeg de volgende dooier pas toe zodra de vorige helemaal is opgenomen. Voeg daarna het amandelmeel en de gehakte amandelen toe en meng goed. Voeg de rum en de gesmolten chocolade toe en meng tot een glad beslag. Spatel voorzichtig de opgeklopte eiwitten door het beslag. Doe dit door voorzichtig van beneden naar boven te spatelen en zorg ervoor dat het beslag zo luchtig mogelijk blijft.
Verlaag de temperatuur van de voorverwamde oven naar 175 °C. Vet de taartvorm in en bekleed hem met bakpapier. Doe het beslag in de vorm en bak de taart 50 minuten in het midden van de oven. Je kunt controleren of de taart gaar is door een satéprikker in het midden te steken. Als deze er droog uitkomt is je taart klaar.
Laat de taart 10 minuten afkoelen voordat je hem uit de vorm haalt en laat hem daarna verder afkoelen op een taartrooster. Bestrooi de torta Caprese voor serveren met poedersuiker.

Sarena’s tip

Het is belangrijk om pure chocolade te gebruiken van minstens 70% cacaobestandsdelen. Ik gebruik het liefst nog puurdere chocolade, van meer dan 80% cacaobestandsdelen, omdat je zo de karakteristieke bittere chocoladesmaak krijgt waar ik heel erg van houd. Gebruik je liever geen alcohol? Dan kun je de rum weglaten of vervangen door 1 theelepel (alcoholvrij) rumextract.

‘IN EEN LAAG LAND IS HET ONVERSTANDIG DE BODEM TE LATEN DALEN.’
STELLING **HANNA VAN LOO** MEDISCHE WETENSCHAPPEN

WWW.RUG.NL/ALUMNI/BOEK

Nienke Beintema (1977) / biologie 2002

De poolgebieden voor in bed, op het toilet of in bad

Over vreselijke ontberingen, woeste schoonheid en het vermogen hier te overleven.

WWW.BBNC.NL

€ 9,95

Harm de Jonge (1939) / Nederlands 1975

Oscar en de Ornikop

Sprookjesboek met illustraties van Charlotte Dematons

WWW.HARMDEJONGE.NL

€ 14,50

Marloes Kemming (1983) / kunstgeschiedenis 2006

Het kleine leven van Norbert Jones

Debuutroman. Winnaar Coffee-company Book Award 2015

WWW.XANDERUITGEVERS.NL

€ 17,95

Quintus van Mastrigt (1947) / geneeskunde 1977

sqrijfsels

Dichtsels, kan je schrijven over niets.

WWW.BESTSELLER.NL

€ 8,50

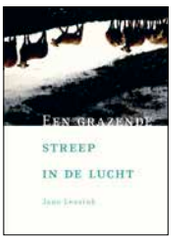
Jelle van der Meer (1957) / economie 1984 en Marcel Ham

De ondernemende burger

De woelige wereld van de lokale initiatieven

Gratis downloaden of voor € 12,50 te bestellen via

WWW.JELLEVANDERMEER.NL

Jane Leusink (1949) / Nederlands 1990

Een grazende streep in de lucht

Bundel met verhalende gedichtenreeksen

WWW.KLEINEUIL.NL

€ 9,95 (e-book)

Kieke Plooij (1946) / Engelse taal- en letterkunde 1971

Maanman

Psychotische ontwikkeling kunstschilder door ogen 10-jarige dochter

WWW.UITGEVERIJDEBROUWERIJ.NL

€ 19,99

Gideon van der Staaij (1975) / internationale betrekkingen 2001

Pro Vercelli. Voetbalpassie in de Italiaanse provincie

100 jaar geleden de belangrijkste club in Italië

WWW.EDICOLA.NL

€ 19,99

Dirk Strijker (1953) / economie 1979

Boerenverstand

Verzamelde columns van hoogleraar Plattelandsontwikkeling.

€ 10,00 + verzendkosten

Bestellen:

J.T.BRONDSEMA@RUG.NL

Frans Verhagen (1954) / rechten 1979

Toen de katholieken Nederland veroverden.

Charles Ruijs de Beerenbrouck 1873-19376, eerste katholieke premier

WWW.UITGEVERIJBOOM.NL

€ 29,90

Steven van de Vijver (1977) / geneeskunde 2003

Vet arm

Leven als tropenarts in de sloppenwijken van Nairobi

WWW.SINGELUITGEVERIJEN.NL

€ 18,50

David Vlietstra (1978) / psychologie 2002

Meester Bakkebaard

Voorleesboek over de nieuwe meester van groep 2 (+5 jaar)

WWW.CLAVISBOOKS.COM

€ 15,95

CITY OF TALENT

AIN WONDRE STAD

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

ELLIS ELLENBROEK ELMER SPAARGAREN
PORTRET: HENK VEENSTRA

‘Vera en de Mensa, twee werelden’

‘Als student at ik in de mensa, in hetzelfde pand als Vera. Na het eten dronk ik koffie bij een vriend die bij Vera werkte, op de eerste verdieping, de Kemenade, zo heet het daar nog steeds. Op een dag kreeg die vriend een telefoontje. Hij moest dringend weg. Of ik op de bar wilde letten. Thee was een dubbeltje, koffie een kwartje, een tosti en de flesjes een gulden.

Dat was het begin van mijn Vera-carrière, in 1980 stopte ik met studeren omdat ik gevraagd werd programmeur te worden.

Toen had je nog geen koffieshops. Vera was de enige plek in de provincie waar hasj en wiet verkocht mocht worden. Tolerantiebeleid van de overheid. Leeuwarden had Hippo, Nijmegen Doornroosje, allemaal jongerencentra.

Het was een markt. Er zaten wel tien tot vijftien dealers met een tafeltje en wegertjes, stukken stuff te snijden en wiet te wegen. Vera en de mensa, twee werelden, de mensen krioelden door elkaar heen. De mensa beneden, met een rij tot op de stoep. En heel ander volk dat de trap op moest naar boven: Marokkaanse bendes, basketballers van Donar. En huisvrouwen uit Hoogezand die met de trein kwamen, voor hen waren de softdrugs medicinaal.

Het werd een beetje een chaos met al die dealertjes. Toen ging Vera het dealen zelf doen. Er werden mensen voor aangenomen, een stichting opgericht. Er werd een aparte balie gebouwd waar je dagelijks van vijf tot acht terecht kon. Met vriend en huisgenoot Koos Zwinderman, nu hoogleraar in Amsterdam, zat ik elke vrijdag achter die balie.

Via een oom van mij, een hippe vogel die in Amsterdam woonde, zeven talen sprak en wel eens naar Marokko ging, had ik al eens stuff gerookt. Maar ik zette dat niet door. Ik was nogal sportief, zou eerst ook naar de ALO. Maar toen ik wat langer op Vera kwam, kreeg ik een stukje, toen werd ik er toch ingezogen. Ik heb een jaar of achttien geblowd, een gram per dag, toch al gauw een tientje. In 2000 ben ik er van de een op de andere dag mee opgehouden. Ik kreeg een nieuwe vriendin. Die kostte ook geld.

Peter Weening (60); programmeur poppodium Vera; haalde – destijds nog onbekende – groepen als U2, Simple Minds, Nirvana en Pearl Jam naar Groningen; studeerde van 1977 tot 1980 rechten aan de RUG; speciale plek – hoe kan het ook anders: Vera-pand, Oosterstraat 44

Met een boot vol wetenschappers onderzoek doen op Spitsbergen. Het Nederlandse poolonderzoek een impuls geven, de pracht en kwetsbaarheid van het poolgebied laten zien. Dat was de droom van bioloog **Maarten Loonen** van het Arctisch Centrum. In augustus was hij de trotse leider van de grootste Nederlandse poolexpeditie ooit.

NIENKE BEINTEMA NIENKE BEINTEMA

WWW.SEES.NL

Alles zat mee op Spitsbergen

Tien jaar lang zette Maarten Loonen van het Arctisch Centrum zich in om het voor elkaar te krijgen en lang leek het erop dat het niet zou lukken. Maar in augustus werd zijn droom werkelijkheid, mede dankzij steun van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Maar liefst 55 Nederlandse biologen, geologen, archeologen en klimaatwetenschappers namen deel aan de Netherlands Scientific Expedition Edgeøya Spitsbergen (SEES.NL). Tien dagen deden ze onderzoek rond het eiland Edgeøya, aan de koude zuidoostkant van Spitsbergen.

Loonen heeft bijna geen tijd om van de ervaring te bekomen: hij reist het hele land door voor lezingen. Hij geeft interviews, doet mee aan debatten, praat met Kamerleden over klimaatverandering. Maar tussendoor is hij wel degelijk aan het nagenieten. ‘Het liep allemaal supergesmeerd,’ vertelt hij. ‘Ik was van tevoren bang dat het voor veel mensen zo’n overweldigende ervaring zou worden dat ze zouden vergeten gegevens te verzamelen. We hadden veel doelen met de expeditie, maar voor mij was dat ook om serieus wetenschap te bedrijven.’

Weerstation op een gletsjer

En dat lukte boven verwachting goed. Op Spitsbergen is het altijd afwachten of je kunt doen wat je van plan bent, vanwege de onvoorspelbaarheid van het weer, de zee-ijscondities en zelfs de aanwezigheid van ijsberen. Maar de SEES-wetenschappers hadden geluk. Alles zat mee. Een van de grote successen was de expeditie van drie klimaatwetenschappers, onder wie NOS-weerman Peter Kuipers Munneke. Deze RUG-alumnus is in het dagelijks leven onderzoeker bij het Institute for Marine and Atmospheric research Utrecht (IMAU). Samen met twee collega’s plaatste hij tijdens de poolexpeditie een weerstation op een gletsjer. Minstens vijf jaar lang gaat dat station het weer vastleggen en meten hoe snel de gletsjer smelt. Dat levert informatie op over klimaatverandering en de invloed daarvan op gletsjers.

‘Het was lang niet zeker dat we op de goede plek zouden kunnen landen,’ vertelt Kuipers Munneke. ‘Ons vaarschema hing niet alleen af van weer en ijs, maar ook van de plannen van andere wetenschappers. Maar precies op de goede dag konden we bij een ideale gletsjer worden afgezet.’ Met tientallen kilo’s aan apparatuur op hun rug moesten de

Expeditiedeelnemers

Expeditieleider **Maarten Loonen** nam op de SEES-expeditie ook niet-wetenschappers mee, zoals acteur en dichter Ramsey Nasr (zie pagina 21) en alumni als politica Stientje van Veldhoven (internationale organisaties 1998) en journaliste Nienke Beintema (biologie 2002). Beintema, auteur van dit artikel ging mee als verslaggever, o.a. voor NWO en NRC. Dit voorjaar verscheen haar boek *De poolgebieden* (zie pagina 10) www.nienkebeintema.nl. Nadere kennismaking met alle deelnemers: www.sees.nl > deelnemers > eigen pagina. Twaalf filmpjes van de NOS: www.sees.nl > nos televisie www.rug.nl/inbeeld-mloonen

onderzoekers tweeëneenhalf uur over het ijs bergop lopen. En natuurlijk was het spannend of alles goed zou werken zodra het station op de laptop was aangesloten. ‘Maar het is gelukt!’, zegt Kuipers Munneke. Thuis bestaat zijn werk vooral uit het maken van computermodellen. ‘Daarom is het extra leuk om weer eens met eigen ogen te zien waar het om draait. Als je met een bootje bij zo’n gletsjerfront vaart, dan hoor je het kraken en rommelen, je hoort het tinkelende geluid van luchtbelletjes die ontsnappen uit de drijvende ijsbrokken. Dat is geweldig mooi. Die dingen vergeet je weleens als je alleen maar aan het modelleren bent.’

Groene algenenergie

Ook Janneke Krooneman is zeer tevreden. Deze Groningse biotechnoloog ging op Spitsbergen op zoek naar micro-organismen, zoals bacteriën die algen kunnen afbreken. Dat doen ze met enzymen, een soort eiwitten die bepaalde stoffen kunnen omzetten in andere. Enzymen kunnen nuttig zijn in industriële processen, bijvoorbeeld het maken van biobrandstoffen uit organisch materiaal. ‘Maar daar is veel energie voor nodig,’ vertelt Krooneman. ‘In het poolgebied vind je misschien wel enzymen die actief zijn bij lage temperaturen, die wij nu nog niet kennen. Dat zou heel boeiend zijn: je zou er energiezuinig en kosteneffectief algen mee kunnen afbreken. Dan kan bijvoorbeeld het winnen van biobrandstoffen uit algen lucratief worden.’

FOTO FRITS STEENHUISEN

Krooneman verzamelde bodemmonsters langs de kust en bij zoet water. En, heeft ze veelbelovende enzymen gevonden? ‘Het is nog te vroeg om dat te zeggen,’ antwoordt ze. ‘Met genetische technieken analyseren we nu welk genetisch materiaal er in de monsters aanwezig is. We hopen genen te vinden die de genetische basis zijn voor gunstige type enzymen. Uiteindelijk willen we die genen dan zelf proberen te synthetiseren, én actief te maken in bacteriën in het lab. Dan zijn we dichtbij een praktijktoepassing: op grotere schaal enzymen produceren waarmee je bijvoorbeeld olie kunt winnen uit algen.’

De expeditie heeft Krooneman niet alleen veel materiaal opgeleverd, maar ook een nieuwe onderzoekssamenwerking. Aan boord ontmoette ze Corina Brussaard van het Nederlands Instituut voor Zeeonderzoek (NIOZ) op Texel. ‘Zij weet veel van de fysiologie van algen,’ vertelt Krooneman, ‘bijvoorbeeld hoe ze groeien en reageren op veranderingen in hun omgeving. Samen willen we de relaties gaan onderzoeken tussen de effectiviteit van enzymen die wij vinden en de dynamiek van algengroei. Daarvoor zijn we nu een onderzoeksplan aan het opstellen.’

Volle zalen

Maarten Loonen is trots op ‘zijn’ onderzoekers en de kruisbestuivingen die zijn ontstaan. En het houdt niet op bij de trip in augustus. ‘In januari komen alle onderzoekers nog eens bij elkaar. Dan gaan we plannen maken om de resultaten goed op te schrijven. Verder proberen we, binnen de RUG, het poolonderzoek een nog prominentere plek te geven door meer onderzoekers te stimuleren tot poolonderzoek en ook bij andere faculteiten te werken aan poolonderwijs.’
Maar Loonen neemt ook de tijd om te genieten van de aandacht voor de expeditie en de poolgebieden. ‘Volle zalen en veel verhalen,’ zegt hij, ‘en een duidelijke koppeling met het belang van aandacht voor klimaatopwarming. Het is fijn dat het maatschappelijk belang van ons werk ook zo goed voor het voetlicht komt.’

Heeft hij alweer plannen voor een volgende expeditie? ‘Je moet aan een vrouw die net bevallen is, niet vragen wanneer de volgende komt,’ lacht hij. ‘Ik besef steeds meer hoeveel geluk wij deze zomer hebben gehad. Bovendien duurt het wel even eer we alle gegevens netjes hebben uitgewerkt en gepubliceerd. Maar toen ik tien jaar geleden het eerste plan maakte, dacht ik al meteen dat we ook mooi zo’n expeditie naar Noord-Rusland zouden kunnen maken. Naar de Petsjora-delta, waar belangen van olie en Nederlandse trekvogels een rol spelen en waar ook al veel Nederlands onderzoek is gedaan. Maar dat is nu politiek vrij ingewikkeld. Bovendien voel ik me toch een beetje alsof ik net bevallen ben.’

Aletta Jacobsprijs voor Petra Stienen

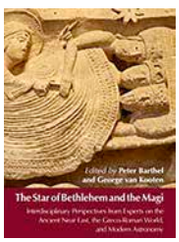
De Aletta Jacobsprijs 2016 is toegekend aan arabiste Petra Stienen vanwege haar vermogen ruimte te creëren voor het andere geluid van vrouwen én mannen in Nederland en de Arabische wereld. Stienen (Roermond,1965) studeerde Arabisch in Leiden en was mensenrechtendiplomaat in Egypte en Syrië (1995-2004). Om een brug te slaan tussen het Westen en de Arabische wereld trad zij tijdens de 'Arabische Lente' in 2011 op in nieuwsprogramma's als Pauw en Witteman, Nieuwsuur en Buitenhof. Ze schreef drie boeken, had een column in *Opzij*, en schrijft o.a. voor de *Limburger*, *NRC* en de *Volkskrant*. Daarnaast werkt ze als strategisch adviseur, geeft lezingen, is presentator bij KRACHT on Tour en D66-senator. De prijs wordt op 7 maart 2016 uitgereikt door rector magnificus Elmer Sterken.

Karina Caputi vindt oeroude sterrenstelsels

Een team van astronomen, onder leiding van Karina Caputi van het Kapteyn Instituut van de RUG, heeft een groot aantal sterrenstelsels opgespoord die tot nu toe onopgemerkt waren gebleven. Daarbij is gebruik gemaakt van opnamen uit de UltraVISTA-survey, een van de zes VISTA-projecten waarbij de hemel op nabij-infrarode golflengten wordt verkend. Het resultaat is een 'volkstelling' van zwakke sterrenstelsels die bestonden toen het heelal nog maar 0,75 tot 2,1 miljard jaar oud was.
Interview met Rosalind Franklin Fellow Karina Caputi in het aprilnummer (pagina 16 en 17) van 2015 op WWW.RUG.NL/BROERSTRAAT5.

Ster van Bethlehem

Over de Ster van Bethlehem en het Bijbelse verhaal van de Wijzen uit het Oosten confereerden eind 2014 in Groningen internationale experts uit verschillende vakgebieden voor het eerst over dezelfde vier vragen: 'Wat?', 'Wanneer?', 'Hoe?' en 'Waarom?'. De wetenschappelijke, verrassende en diepzinnige antwoorden zijn door astronoom Peter Barthel en theoloog George van Kooten, beiden van de RUG, in een fascinerend boek (700 pgs.) vastgelegd: *The Star of Bethlehem and the Magi: Interdisciplinary Perspectives from Experts on the Ancient Near East, the Greco-Roman World and Modern Astronomy.* € 186,– WWW.BRILL.COM

Natuurfilm 'Het Noorderplantsoen'

Een jaar lang maakte natuurfilmer Hilco Jansma (35) / biologie 2005 fulltime opnames in het Noorderplantsoen. Op 1 november ging zijn film in wereldpremière als professional documentary tijdens het Wildlife Film Festival Rotterdam en daarvoor al in Groningen. De natuurdocumentaire van 30 minuten toont het bewogen leven van een stel waterhoentjes dat hartje Stad hun jongen probeert groot te brengen. Het werd een spannend verhaal met onverwachte wendingen, want ook in het paradijs is het een kwestie van overleven. Een trailer is te zien en een dvd binnenkort te bestellen op:
WWW.HILCOJANSMA.COM

Opnieuw prijs voor Ben Feringa

Ben Feringa, hoogleraar organische chemie aan de RUG, ontving op 18 november uit handen van Koningin Mathilde van België de Chemistry for the Future Solvay Prize. De prijs, waaraan een geldbedrag van 300.000 euro is verbonden, is toegekend voor zijn baanbrekende onderzoek op het terrein van moleculaire motoren. De jury van eminente wetenschappers, waaronder twee winnaars van de Nobelprijs voor chemie, werd voorgezeten door Håkan Wennerström, voormalig voorzitter van het Zweedse Nobelcomité voor chemie. Lees ook het interview van Christien Boomsma in WWW.UKRANT.NL/MAGAZINE/GROOT-IN-NANO.

Hij verkoos het Groningse Universiteitsmuseum om er de schatten uit het depot op te diepen waarmee hij zijn eigen tentoonstellingszaal mag inrichten. **Wim T. Schippers** is een van de negen vaste gasten van De Wereld Draait Door die door het tv-programma zijn uitgenodigd als gastconservator van het tweede 'Pop-Up Museum'.

JURGEN TIEKSTRA HH/MERLIJN DOOMERNIK

Wim T. Schippers duikt in depot Universiteitsmuseum

Wim T. Schippers heeft het weleens vaker verteld: eigenlijk had hij niet kunstenaar, maar natuurkundige willen worden. Geen wonder dat de wetenschap meer dan eens opduikt in zijn dadaïstische kunstzinnige oeuvre. Zo maakte hij in 1999, met studenten van de TU Delft, het kunstwerk *Het is me wat*: een steen die in het luchtledige zweeft dankzij een magnetisch veld. En op dit moment werkt hij aan een zwevende kubus voor het Amsterdamse wetenschapsmuseum NEMO. 'Ik wil dat die kubus regelmatig loslaat van het gebouw en dan langzaam een tochtje gaat maken', vertelt hij geanimeerd aan de telefoon. 'De techniek die we gebruiken moet echt *state of the art* zijn. Ik wil niet dat hij zijn energie krijgt van een eenvoudig zonnepaneeltje.'

Leuke tijd

Schippers doet mee aan het tweede Pop-up Museum van tv-programma *De Wereld Draait Door*, vanaf eind januari in het Allard Pierson Museum. Voor deze tentoonstelling duiken negen gastconservatoren in de depots van gerenommeerde Nederlandse musea. Toen Schippers ervoor werd gevraagd, 'dacht ik meteen aan de leuke tijd die ik in Groningen had, bij het Universiteitsmuseum.' In 2004, toen de RUG 390 jaar bestond, stelde hij, in het net nieuwe museumpand, ook een expositie samen. En ook toen deed hij dat op basis van het depot.

Enige overlap met 2004 is dus goed denkbaar. Met een medewerker van het tv-programma is hij het depot in Groningen, al rekken opentrekkend, opnieuw doorgestruind. Finale keuzes heeft hij nog niet gemaakt, maar al pratende tekent zijn favorietenlijstje zich af. Net als elf jaar geleden wil hij een Ames-kamer laten bouwen, gebaseerd op een boek dat hij aantrof in het Groninger depot. Dit is een ruimte vol optische illusie, ooit bedacht door de Amerikaanse oogheelkundige Adelbert Ames jr. 'Het is een perspectievensysteem', vertelt hij. 'Als in die kamer mensen naast elkaar staan, zijn de mensen rechts veel groter dan links.'

Papier-maché

En zeker wil hij een anatomisch model van de negentiende-eeuwse, Franse arts Louis Auzoux tentoon gaan stellen. 'Dat zijn modellen van menselijke organen, gemaakt van papier-maché', vertelt hij. 'Die werden in achttien-zoveel echt als kunst beschouwd. Ik vind ze veel mooier dan die geplastificeerde dingen van Gunther Von Hagens.'

Ook een tweede keer interessant: de stemkamer die hij in 2004 liet bouwen, met de videokymografie-techniek van de Groningse medicus Harm Schutte, die stemplooitrillingen in beeld omzet. 'Ik vind het leuk als de bezoekers straks ook wat kunnen doen: geluiden maken en kijken naar de figuurtjes die dat oplevert, en dan zien hoe hun stem in elkaar zit.'

Daan Roosegaarde

Kunst en wetenschap gaan dus naadloos samen, benadrukt Schippers graag. 'Robbert Dijkgraaf, en zelfs Vincent Icke, hebben ook op de Rietveld Academie gezeten. Ik vind het altijd fantastisch om mooie toepassingen in kunst te gebruiken. Dat is nu veel gewoner dan vroeger. Die Daan Roosegaarde bijvoorbeeld... Met wat hij doet, was ik al bezig toen hij nog geboren moest worden. In die tijd was kunst nog vooral een schilderij aan een haakje aan de wand. Iedereen vond het krankzinnig wat ik voorstelde.'

Pop-Up Museum 'Verborgen Kunstwerken', vanaf 29 januari 2016 in het Allard Pierson Museum in Amsterdam.

'CREATIEVE MENSEN HEBBEN GEEN ROMMEL, ZE HEBBEN OVERAL IDEEËN LIGGEN.'
STELLING **MARJOLIJN VAN WANROOY** MEDISCHE WETENSCHAPPEN

JORIS VAN ALPHEN

Onderzoek naar een duurzame productie van mariene micro-algen, zeewieren en zout-tolerante planten als toekomstige bron voor voedsel en energie wordt gedaan door Klaas Timmermans, hoogleraar Mariene Plantaardige Biomassa.

www.rug.nl/zoutwaterplanten-bron-voor-voedsel-en-energie

Van sprookjes en sagen tot Twitterberichten: bijzonder hoogleraar **Theo Meder** onderzoekt onze vertelcultuur, vanaf de middeleeuwen.

ANNEMARIE KOK EFTELING

PORTRET SIESE VEENSTRA

Van Grimm tot Twitter

Meisje met de zwavelstokjes, sprookje van Andersen, in de Efteling

Broodjeaap-verhalen, sprookjes, sagen, legenden. En moppen, niet te vergeten. Het zijn de bekende sub-genres van 'het volksverhaal'. Vertelcultuur-specialist Theo Meder, die ooit Nederlands ging studeren omdat hij zich voelde aangetrokken tot 'echte literatuur', beaamt dat aan deze verhaaltypen het imago van oubolligheid, nostalgie en een zekere onbenulligheid kleeft. Wie echter beter kijkt naar dit vakgebied, komt tot een genuanceerder beeld. Want: vertellen is een oerdrift, kletskoek is springlevend (zie ook de sociale media), tovenarij en sprookjes inspireren menig film- en toneelregisseur (het Noord Nederlands Toneel bewerkte onlangs 'Sneeuwwitje') en moppen zijn behalve geinig of flauw ook 'een graadmeter voor onder meer racisme en seksisme in een cultuur.

Zingende bijen

Meder is al jaren verbonden aan het – mede dankzij schrijver J.J. Voskuil – roemruchte Meertens Instituut in Amsterdam en sinds september dit jaar bijzonder hoogleraar 'Volksverhaal en vertelcultuur' aan de RUG. De periode waarop hij zich richt is een lange: van de middeleeuwen tot heden. Daarbij begeeft hij zich zowel op regionaal als op internationaal terrein.

Naast het bestuderen van oudere volksverhalen zoekt Meder zelf actief naar nieuwe geschiedenissen. Zo interviewde hij tientallen autochtone en allochtone bewoners in de multiculturele wijk Lombok in Utrecht, begaf hij zich in New Age-kringen en schreef hij een boek over de graancirkel-hype uit de jaren negentig van de vorige eeuw

'De meeste volksverhalen zijn niet zo vreselijk oud'

WWW.VERHALENBANK.NL WWW.RUG.NL/LET-MEDER

('Opvallend veel hoger opgeleiden geloofden daar in').

Meders belangstelling voor 'vertelcultuur' leidt hem ook naar fenomenen als Twitter. Een paar jaar geleden bijvoorbeeld, 'checkte' hij 52.000 berichten rond het vergaan van de wereld volgens de Maja-kalender. Waar hij achter wilde komen was hoeveel mensen nu echt vreesden dat het laatste uur van de aarde bijna had geslagen. Daartoe scande hij de berichten op woorden als 'bang' en 'verschrikkelijk', maar ook op het gebruik van emoticons. Wat bleek: niet meer dan 1 procent van de Twitteraars zat werkelijk in de rats.

Verder zette Meder een digitale Nederlandse Volksverhalenbank op. Deze online database bevat 45.000 kortere en langere teksten, waarvan bijna 17.000 in het Fries. Iedereen kan hierin bekende en minder bekende vertellingen vinden, van de legende over de tienjarige Hans Brinker die tijdens een schaatstocht door Holland over de geschiedenis van ons land rept, tot 'De Marokkaanse krokodil' (een islamitische grap) en de sage 'De zuurkool van Bommen Berend'. En wie bijvoorbeeld 'december' intikt, stuit onder meer op oliebolmoppen en merk-waardige 'wijsheden' over zingende bijen in de Kerstnacht. Wat al die teksten volgens Meder zo interessant maakt, is dat er allerlei normen, waarden en andere overtuigingen in verpakt zitten. 'Ze zeggen iets over tijdgeest, beleving en maatschappij.'

Na zijn studie Nederlandse taal – en letterkunde en promotie aan de Universiteit Leiden werd Theo Meder (1960) in 1994 onderzoeker aan het Meertens Instituut voor Nederlandse Taal en Cultuur. Sinds 2014 is hij hoofdredacteur van het gratis e-zine *Vertelcultuur* en de gelijknamige Facebookgroep. Aan de RUG gaat hij als bijzonder hoogleraar Volksverhaal en vertelcultuur (vanwege het Meertens Instituut van de KNAW) zich in het bijzonder richten op Friese en Groningse verhalen. Meder leidt diverse projecten die tot de zogeheten digital humanities gerekend kunnen worden, waaronder ook www.sagenjager.nl, een serie toeristische wandel- en fietsroutes op basis van Nederlandse volksverhalen.

Gebroeders Grimm

Een volksverhaal in de traditionele betekenis van het woord, legt Meder uit, is een fictief verhaal met een min of meer kunstzinnige vorm, dat voor langere of kortere tijd mondeling rondging in een bepaalde groep mensen. Maar hoe kwamen die vertellingen na verloop van tijd nu precies op papier terecht, waardoor ook wij nu weet hebben van Repelsteeltje en Roodkapje? In Duitsland, zegt de hoogleraar, waren het de gebroeders Grimm die aan het begin van de negentiende eeuw vonden dat je deze vaak fantasierijke verhalen moest optekenen, omdat ze inzicht zouden geven in de Duitse volksziel. 'Hun streven was wetenschappelijk, maar ook zeer romantisch en stoelde op een verkeerde veronderstelling. Nog tijdens hun leven werd al duidelijk dat veel verhalen niet waren terug te voeren op de Germaanse periode van eeuwen daarvoor. Bovendien bleken niet al die verhalen typisch Duits te zijn. Bepaalde sprookjes doken net zo goed op in Frankrijk en India.'

Dat laatste wijst erop, aldus Meder en sommige van zijn collega's, dat het vertellen van volksverhalen niet altijd een puur orale aangelegenheid is geweest. 'In diverse gevallen is men een verhaal waarschijnlijk gaan doorvertellen nadat men het ergens had gelezen. Sowieso is het onwaarschijnlijk dat een verhaal eeuwenlang in tact blijft. Je moet eerder denken aan drie, vier generaties.'

Een ander misverstand is dat de beste leveranciers van oude volksverhalen 'oude besjes en tandeloze boertjes' waren. 'Onderzoekers hadden lang de neiging om vooral plattelandsbewoners uit te horen, omdat die onder een stolp zouden leven, waardoor je bij hen de zuiverste overlevering zou kunnen aantreffen. In de praktijk echter was er vaak wel degelijk vermenging van geletterde en ongeletterde mensen.'

Overigens hebben de taalkundigen Grimm nauwelijks een voet buiten hun woonplaats Kassel gezet bij het verzamelen van hun sprookjes. Meder: 'De meeste verhalen onttrokken ze aan twee buurmeisjes, die net als zijzelf in de twintig waren: Dorothea Wild en Marie Hassenpflug.' In Nederland ging het er wat dit betreft anders aan toe. 'Hier had je Gerrit Jacob Boekenoogen (1868-1930) die speurde naar de zogenaamd eeuwenoude verhalen, om die te kunnen bewaren voor het nageslacht. Zijn belangrijkste informant was een dokter die graag oude verhalen van patiënten aanhoorde.'

Rond het vuur

De mens is de enige soort die verhalen vertelt, zegt Meder. 'Sinds de Steentijd zijn onze hersenen daar geschikt voor. En we lijken er compleet aan verslingerd te zijn, nog steeds.' De antropologe Polly Wiessner (Universiteit van Utah) stelde in 2014 dat de mens een verhalenverteller werd door de introductie van het vuur, zo'n 400.000 jaar geleden. 'Het vuur creëerde kookplaatsen en gezamenlijke maaltijden. En het kampvuur verlengde de dag, alleen al omdat door het licht van de vlammen de melatonineproductie vertraagt en zo de slaap wordt uitgesteld. Mensen zaten bij elkaar terwijl er niet veel te doen was. Mensen die overdag in verschillende groepjes rondtrokken, ontmoetten elkaar in de avond in een relaxte sfeer', aldus een artikel over haar onderzoek in *NRC Handelblad* vorig jaar. Volgens Wiessner ontstond hierdoor rond het kampvuur een diepe saamhorigheid.

Meder onderschrijft dit idee over de oorsprong van onze verteldrang. 'Door het met elkaar te hebben over wat er is geweest, wat er nu is en wat nog zou kunnen komen, over waar je bang voor bent en over wat je belangrijk vindt, ontstaat verbondenheid.' Daarnaast ontwaart Meder nog een ander evolutionair aspect: imponeergedrag. 'Wie goed kan vertellen, verwerft aanzien. Kijk maar naar de Amerikaanse televisiedominees, of naar Youp van 't Hek.'

Sinds Michael Jacksons dood proberen bewonderaars met pelgrimages in de voetsporen van hun idool te treden. 'Verdwaasde fans', zullen veel mensen ze noemen. 'Een religieuze beleving', oordeelt **Fardo Eringa** (24), die het fenomeen onderzocht.

BERT PLATZER

Leven alsof Michael meekijkt

'Laatst stapte ik na een radio-interview over mijn scriptie in de auto. Toen ik de radio aanzette, begon er net een nummer van Michael Jackson. Voor mij is dat toeval, maar Michael Jackson-pelgrims zien zoiets als een teken dat Michael bij ze is', vertelt RUG-alumna Fardo Eringa. Deze pelgrims gaan op bedevaart naar plekken die zijn verbonden met de overleden wereldster, zoals zijn graf, zijn landgoed Neverland, of hotels en restaurants waar hij veel kwam. Volgens haar is 'Michaeling' een typisch voorbeeld van de verschillende vormen die religie kan aannemen in de moderne, post-seculiere maatschappij.

Martelaar

Voor de masterscriptie van haar studie Religion and the Public Domain volgde Eringa elf vrouwelijke pelgrims uit Amerika, Canada en Duitsland. 'Sommigen vertelden dat Michael Jackson ze visiteert, anderen spreken regelmatig met hem en allemaal beleven ze een pelgrimage als heel spiritueel. Het zijn mensen die na Michael Jacksons dood in 2009 heftige rouwgevoelens hadden die ze niet begrepen. Met een pelgrimage konden ze daar uiting aan geven en hun gevoelens beter begrijpen.
De volgende stap was het aangaan van een spirituele relatie met Michael Jackson.'

'Nee, zelf heb ik daar geen spiritueel gevoel bij'

Daarbij zien de pelgrims Jackson als bovennatuurlijk. 'Veel fans zeggen dat ze door hem Christus begrijpen en blijven dus vasthouden aan Christus als hoogste macht', zegt Eringa. 'Michael Jackson is volgens hen spiritueel en goddelijk omdat hij hen helpt een religie te verduidelijken. Andere volgelingen zien hem als de nieuwe Messias en de boodschapper van God.
'De pelgrims beschouwen Michael Jackson als iemand die voor ze heeft geleden. Behalve uitvoerder van zijn revolutionaire dans en muziek was hij een pacifist die op humanitair gebied ontzettend veel heeft gedaan. Hij heeft driehonderd miljoen dollar aan goede doelen gegeven, maar vanaf de jaren negentig focusten de media alleen op zijn excentrieke gedrag. Daardoor ontwikkelde hij chronische insomnia en allerlei angsten. Dat leidde uiteindelijk tot zijn overlijden, door een overdosis medicijnen van zijn lijfarts.'

Heal the World

Veel pelgrims begrepen naar eigen zeggen eerder onvoldoende wat Jackson voor de wereld betekende, waardoor ze nu met een schuldgevoel kampen. 'Om iets terug te doen verspreiden ze nu zijn boodschap en zetten ze zijn goede doelen voort', zegt Eringa. 'In hun dagelijks leven proberen ze net als Michael Jackson goed te doen. Bij giften aan een goed doel zeggen ze 'ik doe dit voor Michael Jackson'. Ze leven alsof hij over hun schouder meekijkt.'
Eringa, zelf een groot Michael Jackson-fan, ging door haar onderzoek anders naar zijn muziek luisteren. 'Door de oren van de pelgrims. Daardoor begrijp ik goed dat ze steun en hoop uit zijn muziek putten. In zijn nummers, zoals *Heal the World* en *Man in the Mirror*, benoemt hij steeds een probleem, zegt wat zijn eigen verantwoordelijkheid is en wat die van ons is, maar verkondigt hij ook een boodschap van hoop; we kunnen er iets aan doen. Dat zijn hele praktische handvatten. En zijn liedjes zijn heel emotioneel ingezongen, heel extatisch. Nee, zelf heb ik daar geen spiritueel gevoel bij.'
Eringa studeerde afgelopen oktober cum laude af en werkt inmiddels als communicatiemedewerker bij de Faculteit Godgeleerdheid en en Godsdienstwetenschap en bij het Alfasteunpunt van de RUG. Over Michaeling geeft Eringa regelmatig gastlessen op middelbare scholen. 'Ik vind het belangrijk leerlingen te laten zien hoe religie gestalte krijgt en dat het niet verdwijnt omdat er minder mensen naar de kerk gaan. Religie hoeft niet de vorm te hebben die het altijd heeft gehad.'

Weerloos

RAMSEY NASR MARTINE VAN DEN HEUVEL-GREVE WWW.RAMSEYNASR.NL

Ramsey Nasr vergezelde meer dan eens bioloog Maarten Loonen op diens poolreizen. Zo ook deze zomer naar Spitsbergen. Zoekend naar woorden verklaart de kunstenaar de polen zijn liefde.

50/50 Dat was min of meer de verdeling tijdens onze expeditie. Vijftig wetenschappers, vijftig toeristen, plus nog wat ballastmateriaal: de LOP's. Left Over People zoals ik waren in wezen nutteloos, wij vormden het chemisch afval aan boord.
In het dagelijks leven acht ik mezelf nogal nuttig en interessant. Ik ben zoogdier, mens én man: driedubbel gezegend sta ik bovenaan op de evolutieladder. Ik doe waar ik zin in heb, ik ben het zonnetje in mijn leven, 24 uur per dag, en dat in de meest zelf-lievende stad ter wereld, Amsterdam. En dan ook nog eens kunstenaar. Leuker dan dit wordt de schepping niet.
Als ik mezelf probeer voor te stellen – en ik stel mezelf graag voor – doemt het beeld op van een schilderij van Caspar David Friedrich, Wandelaar boven een zee van wolken: een man staat hoog op een rots en kijkt uit over de wereld aan zijn voeten.

Spitsbergen vernietigt dat zelfbeeld. Ik verdrink hier, als in een ampul met ethanol. Het verstikt mijn wezen, dat uitpuilt van Renaissance-fresco's, Shakespeare-sonnetten, Ibsen-drama's en Schubert-liederen. Al mijn maskers en maniertjes, heel dit exo-skelet dat mij beschermt tegen de buitenwereld, scheurt als crêpepapier uiteen.
Dat klinkt behoorlijk dramatisch, en dat is het ook. Er valt niets tegen te beginnen. Ik heb Spitsbergen nu vijf keer bezocht, mede dankzij de uitnodigingen van ganzenonderzoeker Maarten Loonen van de RUG. En zodra ik er neerdaal met het vliegtuig raak ik dooraderd van dat lege gevoel van overbodigheid. Met grof geweld word ik herleid tot onderdeel van een uitgestrekt landschap – dat me vervolgens straal negeert. Het vernedert me, fluistert me toe dat ik niet beter ben dan plankton. Geen plek ter wereld bezit die kracht – of ja: Antarctica. Daar is het helemaal erg.
Het Arctische en Antarctische gebied vormen niet elkaars maar míjn tegenpool.

Het eerste wat ik twee jaar geleden leerde tijdens een schietcursus op Spitsbergen, was: 'De ijsbeer heeft het recht je te doden.' Ik begon hard te lachen. De instructrice niet. Die antwoordde dat ik hier niets te zoeken heb.
Het tweede wat ik leerde, was dat het verboden is voetstappen op de toendra achter te laten. Voor de meesten is dat vervelend, voor een kunstenaar is het de dood: alleen losers laten geen indruk na op hun omgeving.
Misschien ben ik daardoor wel verliefd geworden op de poolgebieden. Ze geven nooit antwoord. Genegeerd door het voorwerp van je liefde, wordt je liefde almaar heviger. En dit is slechts één van de symptomen van het poolvirus.

Dit landschap doet me denken aan een tijd waarin ik nog niemand was, geen acteur, geen dichter, geen student. Mijn leven had geen enkele richting, of liever: het kon nog elke kant op. Een tijd waarin ik geen idee had wat ik wilde worden. Spitsbergen doet denken aan een oerstaat, toen het aan de taal en het gereedschap ontbrak om die staat te omschrijven. De stenen, de planten, de dieren: het leven had nog geen enkel naamkaartje, het was ongeringd, bezat geen cijfercode, gps-bepaling of taxonomische plaats. Je zou het een staat van onschuld kunnen noemen.

Paradise Lost

Ik had graag iets gezegd over wetenschap – en kom niet verder dan een bijbelse term. Ook dat doet dit gebied met je. Op Spitsbergen krijg ik een geweer om me te verdedigen tegen de natuur. Ik kan dat geweer gebruiken als dat moet. Maar mijn echte wapen was altijd de taal. Ik moet schrijven, discussiëren, begrijpen, analyseren. Daarom houd ik van wetenschappers. Spitsbergen maakt me weerloos op dat vlak. Zelfs trachten te verwoorden hoe mooi het hier is, voelt zinloos. Het is onmogelijk de schoonheid van een jong dikbekzeekoetje over te brengen dat voor het eerst richting fjord vliegt vanaf een klif; onmogelijk om het gezang van de sneeuwgors te beschrijven, of hoe aandoenlijk de waterdans is van het vleugelslakje. Het luide getinkel van luchtbellen ontsnappend uit eeuwenoud ijs: onmogelijk. Er schuilt een kinderlijke lol in poolboompjes kleiner dan een paddenstoel, die onbeschrijflijk blijkt. Er schuilt stomheid in azuurblauwe gletsjerwanden van 50 meter hoog. En wellicht was het mooiste wat ik tijdens onze Edgeøya-expeditie zag ook het meest minuscule: op de terugweg van onze laatste excursie gaf een bryoloog me zijn loep in handen om me tussen duim en wijsvinger een stukje mos te tonen: ik waande me in een droomachtig, zondoorschenen woud. Een woud zonder woorden.
Eindelijk een plek waar ik niets te vertellen heb.

Mijn bezoeken aan het Noord- en Zuidpoolgebied hebben mijn leven rigoureus veranderd. Daar ben ik Maarten Loonen oneindig dankbaar voor. Deze plaats heeft mij mijn eigen plaats gewezen: ergens in de voedselketen. Voor wie graag geloven in de kracht van poëzie, wetenschap, televisie, God, is dit een spoedcursus nederigheid. Het is goed om, juist vandaag, nog een plek te hebben waar we kunnen ervaren dat we niet welkom zijn. De enige manier om dat te ervaren is door binnen te breken.

Ziedaar het wankel evenwicht van de polen.

Zijn passie is het hele kleine, de wereld die geregeerd wordt door de wetten van de kwantummechanica. In die wereld zoekt hij naar nieuwe materialen met nieuwe mogelijkheden. Toponderzoeker **Bart van Wees** heeft de wind in de zeilen.

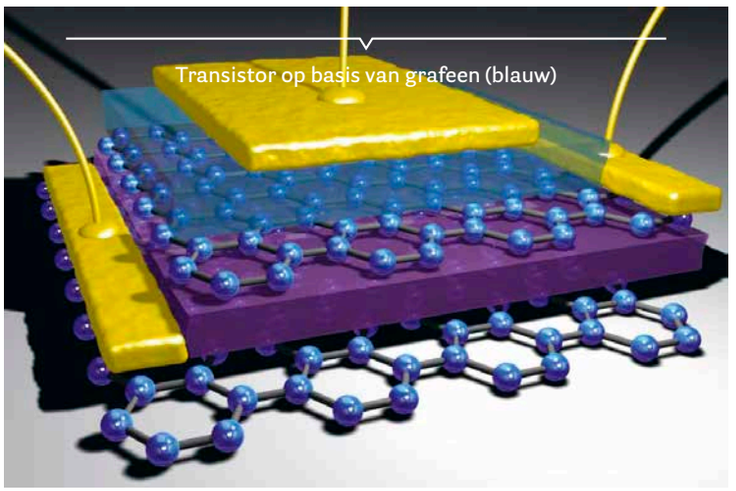
RENÉ FRANSEN HARRY COCK

Een neus voor het nieuwe

In zijn werkkamer zit hoogleraar technische natuurkunde Bart van Wees met twee jonge onderzoekers uit zijn groep aan de grote vergadertafel te praten over een nog niet gepubliceerd artikel. Als de onderzoekers weg zijn, blijft het manuscript voor hem liggen. 'Een heel mooi onderzoek', zegt hij. Baanbrekend, nieuw, het zijn termen die soms te snel worden gebruikt, maar bij Van Wees zijn ze doorgaans terecht. Wat er precies in het artikel staat moet nog even geheim blijven, redacties van wetenschappelijk tijdschriften willen graag zelf het nieuws als eerste brengen.

Graphene Flagship Project

De doorbraken die Van Wees en zijn groep bewerkstelligen leveren niet direct een zichtbare toepassing op. Maar de enorme publicatielijst, zijn lidmaatschap van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen en een leidende positie in het Europese 'Graphene Flagship Project', dat in tien jaar tijd een miljard euro investeert in onderzoek naar grafeen, spreken boekdelen.
'Ik zoek naar onbekende natuurkundige effecten, door op een slimme manier nieuwe materialen te ontwerpen. Doorgaans gebeurt dat door zo'n materiaal te verwerken in een elektrische schakeling, vaak een transistor.' Van Wees, zo zeggen de mensen om hem heen, heeft een neus voor het écht nieuwe. En zelf erkent hij dat het niet helemaal in zijn karakter zit om een al bestaand *device* (de naam voor de experimentele schakeling waarin bijna al het onderzoek plaatsvindt) nog eens een beetje te verbeteren.

Transistor op basis van grafeen (blauw)

'Ik maak graag iets heel nieuws en kijk dan: is er een effect, wat kan ik daarmee doen?' In tegenstelling tot veel collega's richt Van Wees zich op effecten die bij kamertemperatuur kunnen optreden. Daardoor is de afstand van het 'curiousity driven' werk dat in zijn laboratorium plaatsvindt tot de markt niet zo heel groot. 'Maar het exploratieve onderzoek dat wij hier doen, zul je in het bedrijfsleven niet meer vinden.' Wel sprak hij onlangs bij chipgigant Intel over zijn onderzoek. 'Ik leg uit wat wij doen, hoe het werkt en hoe het verbeterd zou kunnen worden. De precieze toepassing ervan moeten ze dan zelf bedenken.'

Spintronica

Producenten van chips maken de schakelingen al decennia steeds kleiner. De wet van Moore uit 1965 beschreef dat het aantal transistors in een geïntegreerde schakeling elke 24 maanden verdubbelt. Die wet lijkt nog steeds te gelden, maar de verkleining van de transistors loopt op zijn eind. 'Wat wij en andere collega's hier in het Zernike Institute for Advanced Materials doen, is zoeken naar elektronica voorbij de wet van Moore,' vertelt Van Wees.
Zelf werkt hij aan spintronica, een techniek die gebruik maakt van een kwantummechanische eigenschap van elektronen. Die hebben een 'spin', zeg maar een draairichting, die zorgt voor magnetisme. In normale materialen zijn er evenveel elektronen in de 'spin up'- of 'spin down'-toestand. Er is dan netto geen magnetisme. Maar het is mogelijk om de spin te beïnvloeden en uitsluitend op of neer te laten zijn. Elektronenspin is zo een manier om informatie te versturen (met 'spinstromen') of op te slaan. Schakelingen die werken op basis van spin zijn kleiner dan traditionele transistors.

Het is een korte samenvatting van een complex onderzoeksveld, waarin verbindingen met exotische namen onverwachte effecten laten zien. Het maken en bestuderen van nieuwe materialen is een sterk punt van het Zernike Institute for Advanced Materials (ZIAM) van de RUG, het internationale toponderzoeksinstituut waar Van Wees aan verbonden is. ZIAM staat voor een interdisciplinaire aanpak, waarbij natuurkundigen, scheikundigen en biologen en zowel experimentele groepen als theoretici samenwerken.

Stapeltechniek

'Een spannende nieuwe manier om nieuwe materialen te maken is het stapelen van materiaallaagjes die slechts één atoom dik zijn,' vertelt Van Wees. Het is een techniek die zijn doorbraak beleefde dankzij

Bart van Wees (1961) Studeerde natuurkunde aan de TU Delft, waar hij ook promoveerde en als postdoc werkte. In 1991 stapte hij over naar de RUG en negen jaar later volgde hier de benoeming tot hoogleraar van de groep Physics of Nanodevices. Hij werd in 2009 verkozen tot lid van de KNAW en in 2014 werd hij Fellow of the American Physical Society. Naast tal van andere activiteiten heeft Van Wees sinds 2013 een leidende rol in het Graphene Flagship Project van de EU.

grafeen, een vorm van koolstof met bijzondere eigenschappen, bekend door de Nobelprijs in 2010 voor de Nederlands-Britse Rus Andre Geim. Grafeen wordt wel gemaakt door een stuk grafiet af te pellen met behulp van gewoon plakband. 'Kort door de bocht pel je dan lagen af, totdat je een laagje overhoudt van één atoom dik', legt Van Wees uit. Die techniek blijkt ook te werken met andere materialen. En je kunt zulke laagjes, afkomstig van verschillende materialen, stapelen. Onder bepaalde voorwaarden gaan ze zich met elkaar verbinden en ontstaat een nieuw, hybride materiaal.

'Het exploratieve onderzoek dat wij hier doen, zul je in het bedrijfsleven niet meer vinden'

Een voormalig promovendus van Van Wees, Niko Tombros, heeft zelfs een bedrijfje opgericht dat materialen levert om deze 'stapeltechniek' toe te passen. Dit HQ Graphene, gevestigd in het Natuur- en Scheikundegebouw op de Zernike Campus, levert allerlei kristallen om af te pellen ('exfolieren').
Grafeen is een van de speerpunten in het onderzoek van Van Wees. Het leverde hem een prominente plaats op binnen het Graphene Flagship Project, een van slechts twee onderzoeksprojecten waar de EU sinds 2013 groot op inzet. Doel is om nieuwe toepassingen te ontwikkelen met grafeen. Het hele project is opgedeeld in 'work packages' (onderzoeksthema's) en Van Wees heeft de leiding gekregen van het work package over grafeen in spintronica.

'De eerste fase van 30 maanden van het project was vooral fundamenteel, verkennend. Ons work package, waar onder meer de Nobelprijswinnaar natuurkunde Albert Fert aan meewerkt, is onlangs positief beoordeeld. We kunnen dus een tweede termijn in.' In die tweede fase schuift ook het bedrijfsleven aan.

Nanodraden

Hoewel Van Wees altijd toepassingsgericht werkt, blijft zijn werk, zoals gezegd, curiosity driven. 'Ik zoek nieuwe dingen, uit pure nieuwsgierigheid naar de natuurkunde van nieuwe materialen.' Een stimulerende plek om zijn eigen ideeën te testen of nieuwe dingen te horen zijn de Gordon Research Conferences die al sinds 1931 worden georganiseerd. 'Het zijn besloten conferenties waar iedereen vrijuit praat over de laatste resultaten.' Van Wees is verkozen tot vice-voorzitter van de conferentie over nano spintronics, wat betekent dat hij de volgende voorzitter wordt. Het markeert de positie die hij heeft in het onderzoeksveld.
Al deze internationale verplichtingen verhinderen niet dat hij een forse groep (Fysica van Nanodevices) leidt. 'Ik begeleid, vaak samen met collega's, zo'n twintig promovendi. Dat is toch een van de leukste aspecten van het werk.' Daarnaast lopen er bachelor- en masterstudenten stage bij zijn groep.

Het interview loopt ten einde. Van Wees laat nog zijn meest recent onderzoeksvoorstel zien: 'Dit is onlangs gehonoreerd, in een programma dat het Flagship-project ondersteunt. We gaan met Europese collega's kijken naar nanodraden van grafeen. Die gedragen zich op een bijzondere manier. Waarom begrijpt niemand op dit moment, maar daar komen we straks echt wel achter.'

'EEN SCHIP LIGT HET VEILIGST IN DE HAVEN, MAAR DAAR IS HET NIET VOOR GEMAAKT.'
STELLING **KIMBERLY VAN DER ELST** WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN

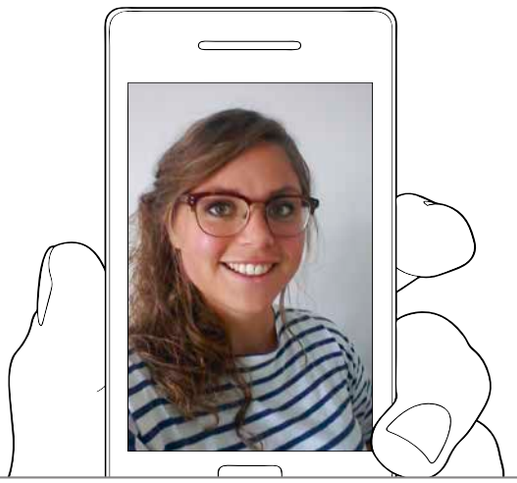
GRONINGEN, ’T KON MINDER

Over de hele wereld zijn leden van de RUG-gemeenschap te vinden. Zij verlieten Groningen, maar anderen bleven. Wat vinden zij leuk aan Groningen en wat doen zij er graag? RUG-medewerkers en -alumni geven hun tips.

SELFIE

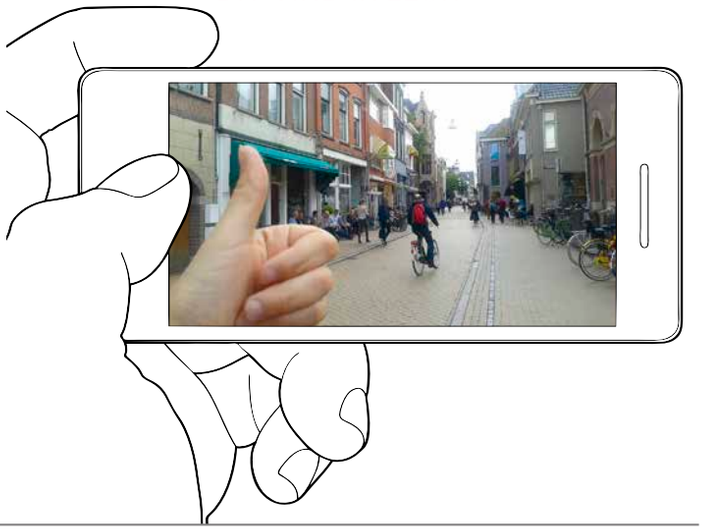
Selma Bakker (1987)

Alumnus Scandinavistiek 2010 en Toegepaste Taalwetenschap 2011
PR-medewerker/office manager Summer Schools, RUG

Ik ben tien jaar geleden naar Groningen gekomen om te studeren. Sindsdien ben ik regelmatig weg geweest; een uitwisselingsjaar in Zweden, backpacken, werken in het buitenland. Maar elke keer kwam ik toch weer terug naar Groningen. Dit is de plek waar mijn vrienden wonen en alles fijn op fietsafstand is. Bovendien gebeurt er ontzettend veel op cultureel gebied en is het een levendige stad, ook voor niet-studenten.

DIT VIND IK LEUK

De straten rondom het Academiegebouw zijn de laatste jaren enorm veranderd en dit stukje Oude Kijk in ’t Jatstraat is toch wel mijn favoriet. Er zitten erg veel leuke koffiezaakjes waar ze ook lekkere lunch en vooral heerlijke taartjes serveren. Hier vind je geen ketens, elk plekje is uniek, met gepassioneerde werknemers en er is erg veel aandacht besteed aan de inrichting. Het is niet alleen gezellig zitten, vaak wordt er ook nog vintage of design verkocht. Zeker een aanrader om er op een winterse zaterdagmiddag eens een goede kop koffie te nemen en lekker lang te kletsen.

WWW.UBBOEMMIUSFONDS.NL

Resultaten Ubbo Emmius Fonds

Op 3 november is de eerste UEF MA Thesis Award East Asian Studies uitgereikt, een prijs voor de beste masterscriptie aan de RUG in dit veld van onderzoek. De prijs, een bedrag van € 888,– (8 is een geluksgetal in de Aziatische cultuur) werd gewonnen door Silvia Cortés (Costa Rica, 1989) voor haar thesis ‘China’s Public Diplomacy in Latin America’. De Thesis award is een initiatief van het Centre for East Asian Studies Groningen (CEASG) en het Ubbo Emmius Fonds als onderdeel van de UEF bijzondere leerstoel Oost-Aziëstudies, met een focus op Mongolië. De leerstoel wordt mede mogelijk gemaakt door ING. WWW.RUG.NL/RESEARCH/EAST-ASIAN-STUDIES

Het Eleven Flowers Fund heeft € 50.000 beschikbaar gesteld voor het onderzoeksproject van Petra de Graaf naar de stress rond de wondverzorging van kinderen met de blaarziekte EB.

Ieder jaar verkiest de Rijksuniversiteit Groningen de Docent van het Jaar. Vanaf 2016 wordt deze prijs, een bedrag van € 7.500 en een kunstwerk, jaarlijks beschikbaar gesteld door het COWOG-fonds. Dit fonds valt als Fonds op Naam onder het UEF en is voortgekomen uit het voormalig Centrum Onderzoek en Ontwikkeling van Hoger Onderwijs Groningen (COWOG).
WWW.RUG.NL/DOCENTVANHETJAAR

Stichting Elise Mathilde Fonds heeft opnieuw € 5.000 gedoneerd aan het onderzoek van Ellen Nollen naar de biologische oorzaken van verouderingziekten als Alzheimer, Parkinson en Huntington.

Dr. Ronald Holzhacker (1961 Chicago) wordt benoemd als UEF bijzonder hoogleraar op de leerstoel ‘Comparative multi-level governance and regional structure’ bij de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen. Holzhacker is de oprichter van de SInGA (Spirit Indonesia Groningen) onderzoeksgroep die zich richt op governance en sustainable society. De groep bestaat momenteel uit negen promovendi afkomstig uit Indonesië, met een beurs van de Wereldbank, het Indonesische Ministerie van Financiën en het Nederlandse NUFFIC programma. De leerstoel wordt mede mogelijk gemaakt door Unilever Indonesia en Shell Indonesia.

Het Eric Bleumink Fonds bestaat 15 jaar. Op WWW.RUG.NL/EBF leest u hoe het tegenwoordig gaat met een aantal oud-bursalen. U kunt het EBF steunen met de bijgevoegde acceptgiro of via WWW.RUGSTEUNT.NL

De voorlopige opbrengst van de belcampagne voor het Tools & Materials Fund van de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen is € 14.661.

De Van der Meer-Boerema Stichting kende € 5.000 toe aan het crowdfundingproject ‘Nano spionnen in kankercellen’. Tevens steunt deze stichting het onderzoeksproject naar ‘New strategisch for individualized tumor therapy in children with TSC associated tumors’.
Meer informatie: WWW.UBBOEMMIUSFONDS.NL

AGENDA

Economie en bedrijfskunde

Speciaal voor jonge vrouwelijke alumni: woensdagavond **3 februari 2016** houdt FEB Alumni Network het 'FEBulous female alumni event' bij Keizer Culinair in hartje Amsterdam. FEB alumni Maartje Stuive, eigenaresse van Keizer Culinair, en loopbaancoach Vreneli Stadelmaier delen hun ervaringen, inclusief diner en kookworkshop. Info: WWW.RUG/FEB/ALUMNI, aanmelden: febalumni@rug.nl.

Psychologie

De Groninger Alumnivereniging Psychologie is er voor alle psychologie-alumni. Ook in 2016 organiseren we een Alumnidag met interessante sprekers, diverse workshops, de GAP-theseprijs en natuurlijk de altijd gezellige Alumniborrel! Zet **12 maart 2016** alvast in uw agenda, meer informatie volgt via e-mail en/of WWW.RUG-PSYCHOLOGIE-ALUMNI.COM.

Farmacie

Woensdag 3 februari 2016 houdt G.F.S.V. Pharmaciae Sacrum haar Wetenschappelijk Symposium ter ere van het 134-jarige bestaan van de vereniging. Het symposium is toegankelijk voor apothekers. Bij de KNMP is accreditatie aangevraagd. Meer informatie: WWW.PSGRONINGEN.NL/DIES.

Ruimtelijke wetenschappen

In 2016 bestaat Ibn Batutta, de faculteitsvereniging van Ruimtelijke Wetenschappen, 55 jaar en dat wordt van **20 tot en met 29 mei 2016** gevierd. Het thema van het lustrum is 'Schokbestendig'. Naar goed gebruik is er ook een Alumnidag op zaterdag **28 mei 2016**. Een mooi moment om naar Groningen af te reizen, de laatste updates van de FRW te horen en je oud-studiegenoten te begroeten.
WWW.IBNBATTUTA.NL

Geneeskunde

In 2016 zal de medische alumnivereniging Antonius Deusing weer verscheidene activiteiten voor u organiseren. Op de agenda staan een buitendag, een Battle (beide in het voorjaar) en natuurlijk de jaarlijkse alumnidag (**5 november 2016**). Informatie volgt op WWW.RUG.NL/ALUMNI/ANTONIUSDEUSING.

AANKONDIGINGEN

Biomedisch studentencongres

ISCOMS is een van de grootste biomedische studentencongressen van de wereld met vorig jaar meer dan 600 bezoekers uit 58 landen. Wij willen ons congres zo toegankelijk mogelijk maken voor studenten van over de hele wereld en daarbij hebben wij uw hulp nodig. Steun ons op WWW.STUDENTEN.RUGSTEUNT.NL/PROJECT/ISCOMS-2016; dan maakt u het mede mogelijk voor wetenschappelijk jong talent om ISCOMS 2016 te bezoeken!

Jubileumcongres Scandinavian Studies

In 1956 was Cambridge de gastheer voor het eerste congres van de International Association of Scandinavian Studies (IASS). In het jubileumjaar 2016 valt de eer te beurt aan Groningen. Het congres rond het thema 'The Transition between 'the Nordic countries' and 'Europe' vindt plaats van **9 t/m 13 augustus 2016**. De organisatie is in handen van de sectie Zweeds/Scandinavisch van de afdeling Europese Talen en Culturen (ETC).Meer informatie: WWW.RUG.NL/LET/IASSGRONINGEN2016 of Petra Broomans, p.broomans@rug.nl.

Alumni Netwerk en alumni e-mailvoorziening stopt

Sinds een jaar of negen biedt de RUG alumni een speciale e-mailvoorziening, e-mail for life, en toegang tot een online Alumni Netwerk aan. In de praktijk worden beide diensten nauwelijks gebruikt. In de loop van 2016 zullen de voorzieningen daarom gefaseerd worden stopgezet. Uiteraard worden gebruikers ruim op tijd op de hoogte gebracht. Kijk voor meer informatie op WWW.RUG.NL/ALUMNI/ONLINE

'USE A COMPUTER LIKE A SAW; LET IT DO THE WORK.'
STELLING **NIEK VERWEIJ** MEDISCHE WETENSCHAPPEN

Gerbrand Visser, de nieuwe directeur van het Ubbo Emmius Fonds, is alumnus rechten en heeft een carrière in het notariaat achter de rug. In de Randstad. Nu keert hij terug naar Groningen en, privé, naar Enschede, zijn geboortestad.

HANNEKE BOONSTRA JEROEN VAN KOOTEN

UBBO EMMIUS FONDS

Vanaf dag één aandacht voor de aspirant-alumnus

Tja, daar sta je dan. Maandagmiddag half 4. Hij laat net zijn vorige gast uit. 'Interview? Nu? Weet ik niets van.' Waakzame ogen achter een bril. En dan: 'Geeft niks. Kom binnen. Koffie? Thee?'

Als we elkaar spreken is Gerbrand Visser ruim twee maanden directeur van het Ubbo Emmius Fonds (UEF). Van een baan als notaris, gespecialiseerd in het ondernemingsrecht, bij een groot kantoor in Amsterdam naar fondsenwerving voor de RUG.
Hij was er klaar mee, met de drukke Randstad. En dus woont hij weer in zijn geboorteplaats Enschede: 26 jaar is hij er weg geweest en oh wat is het fijn om een 'Hunkertukker' te zijn. Adieu drukte, welkom rust en natuurschoon.

Werd u gevraagd?
'Vijf jaar geleden was ik op de thee bij Tienke Koning , de toenmalige directeur van het UEF en toen hadden we het erover. Later belde ze me op, of ik nog steeds geinteresseerd was? Jawel, zei ik, ik wil het graag doen. Als het maar niet eerder is dan 2015.'
'Ik ben heel bewust iets anders gaan doen na mijn notariële carrière. Ondernemingsrecht is een superspecialisme, prachtig vak, heel mooi. Maar het was na 32 jaar mooi geweest, ik was klaar voor iets geheel nieuws, maar wel zinvol. Ik zie het niet zitten om mijn dagen te vullen met witte wijn drinken, bridgen en golfen.'

Wat trof u aan, 1 september?
'Toen zat ik al in Manchester op het CASE-congres, waar alumnirelaties- en fondsenwervingmensen van alle Europese universiteiten samenkomen. Meteen afgereisd na de opening van het Academisch Jaar. De week erop, op mijn eerste kantoordag, trof ik een gemotiveerd en jong team aan van toegewijde mensen, met wie het leuk werken is. En heel veel lopende projecten natuurlijk, met een voorganger die voorlopig nog twee dagen per week aan het UEF verbonden blijft. Ik ben daar blij mee. Tienke heeft een enorm relatienetwerk en enorm veel kennis.'

Waarom blijft ze nog?
'Tienke blijft bij een aantal speciale projecten betrokken. Maar ook: dit is geen lopende-bandwerk, geen machine. De overdracht van een deel van de relaties kan niet van de ene op de andere dag. Net als bij mijn oude werk, daar ben ik ook een jaar bezig geweest om mijn praktijk en relaties over te dragen aan mijn opvolger. Ik zat in een drukke praktijk met hele gevoelige en vertrouwelijke dossiers die nogal in het nieuws staan. Als een groot beursfonds wordt belaagd door een buitenlandse grootaandeelhouder, dan mag je in de verdediging geen fouten maken. Naast expertise speelt dan de vertrouwensrelatie met je cliënten een grote rol.'

Wat is uw ambitie met het UEF?
'Mijn ambitie is om de naam van onze universiteit via de alumnirelaties verder te verspreiden, bekender te maken en de betrokkenheid van alumni te vergroten. Om dit te laten uitmonden in een substantiële bijdrage voor fondsen ter dekking van wetenschappelijk onderzoek.'

Zijn alumni voldoende bereid?
'Zeer wisselend. Elk jaar geven toch een paar duizend alumni geld aan ons fonds. En we hebben een vaste groep donateurs die de basis vormt, maar we willen die groep graag uitbreiden. Het is vooral een kwestie van leeftijd. Jongere alumni hebben andere prioriteiten: carrière maken, gezin, een huis. Oudere alumni zijn eerder bereid een bedrag te schenken. Ik heb zelf de alumnikring Gooische Groningers helpen opzetten, daar is de bereidheid om bij te dragen nog weer groter, leden willen niet voor elkaar onderdoen. En zeg nou zelf, als je periodiek schenkt, is dat aftrekbaar van de belasting. Dat betekent dat je onder aan de streep een netto bijdrage levert die zeer goed te overzien is.'

Staan er nieuwe dingen op uw lijstje?
'Jazeker. Specifieke aandacht voor jongeren, eigenlijk vanaf dag één dat ze binnenkomen. Waarom weet je internationale studenten met een welcoming ceremony wel te raken en doe je dat bij de andere, zeg maar 80 procent, Nederlandse studenten niet? Daar moet je aan werken en het moet met name vanuit de faculteiten gedragen worden. Je moet ze van meet af aan bewust maken van het feit dat ze ooit alumnus van de universiteit zullen zijn en dat er zoiets is als het UEF.'

En willen de faculteiten dat?
'De ene faculteit meer dan de andere. Waar je trouwens voor moet oppassen, is dat je niet steeds dezelfde mensen benadert. Kijk, als ik Roelof Joosten, de nieuwe CEO van Friesland Campina, vraag of hij iets wil vertellen voor de Gooische Kring, dan moet de faculteit niet de

Gerbrand Visser (1955)

Studie
- notarieel en fiscaal recht RUG, 1982

Loopbaan
- kandidaat-notaris in Hengelo
- notaris/partner Loeff & Van der Ploeg (later Allen & Overy) in Amsterdam (specialisatie onder-nemingsrecht)
- directeur Ubbo Emmius Fonds, sinds 2015

Hobby's
zeezeilen, fietsen, lopen en roeien (o.m. de Head of the River, in de acht)
Klussen (beetje klooien, beetje rommelen)

WWW.UBBOEMMIUSFONDS.NL

week erna bij hem aankloppen. Of andersom. Die belangrijke relaties moet je zorgvuldig koesteren.'

Moeten ze niet veel meer geld doneren?
'Dat zouden we eigenlijk moeten doen. Als je ziet hoe ze dat in het buitenland aanpakken. Aad Jacobs, de oud-chef van ING, studeerde een semester aan Harvard. Toen hij bestuursvoorzitter werd van ING, had hij binnen drie weken een prachtige brief in de bus: 'Gefeliciteerd mijnheer Jacobs, uw succes heeft natuurlijk alles te maken met uw studie aan Harvard. Alstublieft. 50.000 dollar, graag.' Zo agressief zijn we in Nederland niet. Maar een beetje meer, mag wel.

Het UEF doet tegenwoordig ook aan crowdfunding.
'Daar kwamen we als eerste universiteit mee. Ik heb er zelf indirect aan bijgedragen, dat 't gebeurde. Ooit vertelde ik Tienke dat ik voor een goed doel aan het schaatsen was en dat ze me kon sponsoren, per ronde, geloof ik. Toen is ze begonnen met crowdfunding voor het onderzoek aan de Noordse stern, mede geïnspireerd door mijn schaatsavontuur. Mijn vrouw en ik hebben bij die tocht 15.000 euro bij elkaar geschaatst voor onderzoek naar taaislijmziekte. Een heerlijk gevoel, alhoewel het schaatsen op slecht ijs wat minder ging...

Werd het er thuis met de paplepel ingegoten?
'Ik kom uit een artsengezin, dus we hebben altijd klaargestaan voor een ander.'

Wat voor soort directeur bent u?
(Het blijft even stil, dan:) 'Iemand die wil weten wat er gebeurt, maar toch z'n medewerkers veel vrijheid laat. Ik ben van het coachend leidinggeven. In mijn vorige vak moest ik er bovenop zitten, want dan was het erop of eronder en kon een letter of cijfer verkeerd veel verschil maken. Ik probeer hier de mensen zelf het werk te laten doen. Dat kunnen ze ook goed. Ik duw ze niet over de rand van "zwemmen kreng", dat doe ik zeker niet. Ik ben er wel om ze verder te helpen.'

Zit hier een blij mens?
'Ja! Straal ik dat niet uit?'

En wat mankeert er nog aan?
'Nou, wat eraan mankeert is dat Enschede toch wel vrij ver van Groningen ligt. Dat is een eigen keus. Want als je 26 jaar ergens hebt gewoond en je gaat op mijn leeftijd terug naar Enschede, omdat daar je roots liggen, dan is het niet verstandig om eerst nog weer in Groningen te gaan wonen. Dus houden we het zo.'

'HOCKEY IS VOETBAL MET MES EN VORK.'
STELLING **KLASKE TAMELING** LETTEREN

TEKST > **MARJAN BROUWERS**
FOTO > **JEROEN VAN KOOTEN**

Verder dənken over de toekomst van werk

Als ze voor groepen boventallige medewerkers staat of individueel werkzoekenden begeleidt, weet ze waar ze het over heeft. **Aaltje Vincent** schrijft boeken over het vinden van nieuw werk, traint loopbaanprofessionals en begeleidt werkzoekenden. Haar motto: werk moet je veroveren. Een methode die al acht jaar succesvol is. Ze volgt de leergang Strategisch Ondernemen met Arbeid om bij te tanken en om haar aanpak nog toekomstbestendiger te maken.

In 1982, het jaar dat ze haar heao-diploma Communicatie behaalde, was het bijna net zo lastig om werk te vinden als de laatste jaren het geval is. Aaltje Vincent maakte persoonlijk mee wat het betekent om ontslagen te worden, een outplacement door te maken en op zoek te moeten gaan naar nieuwe werk. "Ik kan me goed verplaatsen in mensen die dit meemaken en die ervoor gaan."

Na een outplacement-traject op haar 28e ontmoette ze iemand die haar vroeg samen een bureau op te zetten. "Ik wist inmiddels dat ik niet goed gedij in grote organisaties en hielp hem om outplacementbureau Phoenix Loopbaanadviseurs op te bouwen. Ik stelde cv's en brieven op met klanten, trainde ze en merkte dat al mijn talenten hier tot uiting kwamen: je verplaatsen in een ander, goed kunnen schrijven en confronterend trainen."

Ondernemen met je talent

Een aantal werkgevers later, in 2007, begon ze voor zichzelf en in 2009 werd ze fulltime ondernemer. In die periode schreef ze een werkboek over solliciteren. "Dat boek werd snel opgepikt: een uitgever zag er brood in en zo publiceerde ik in 2007 Jobmarketing, een boek vol praktijkvoorbeelden dat tot mijn verbazing een grote vlucht nam. In die tijd moesten grote organisaties veel werknemers ontslaan en mijn boek werd gezien als bruikbaar hulpmiddel tijdens die ontslagrondes. Sindsdien train ik ook de loopbaancoaches die zo'n bedrijf in huis heeft of inhuurt en geef ik presentaties aan groepen boventallige werknemers. Tegen werknemers zeg ik altijd: werk moet je veroveren. Grijp je coach bij de lurven en leer wat er te leren valt. Het effect is dat de coach beter wordt benut."

#DUURZAME INZE

#TOEKOMST VAN WERK
#EMPLOYABILITY

Wachten tot je ontslagbrief op de mat ligt?

Van haar boek is inmiddels de 24e druk verschenen. “Het heet nu Jobmarketing 2.0. Ik heb de sociale media erin verweven.” Haar visie is niet veranderd. “Beschouw jezelf als product en doe alles om je doelgroep te bereiken. Bedenk wat je kunt en welke talenten en ervaringen aantrekkelijk zijn voor een werkgever. Welke oplossing bied jij? Is daar vraag naar? Als je werk wilt doen waar geen vraag naar is, kun je het wel schudden. Mensen vinden dat een harde boodschap, maar het is nu eenmaal zo dat werkgevers alleen mensen aannemen aan wie ze behoefte hebben.”
Vooral in grote organisaties, waar werknemers soms al dertig tot veertig jaar werken, komt ze mensen tegen die totaal overrompeld zijn door hun aanstaande ontslag. “Ze snappen niet wat hun overkomt. Het is heel lastig om die mensen in beweging te krijgen. De beste motivatie is de ontslagbrief op de mat. Zolang ze nog in een sociaal plan zitten, zijn ze minder actief. Hoe korter het sociaal plan, hoe sneller ze elders een baan vinden.” Ondertussen ziet ze de arbeidsmarkt veranderen. “De crisis houdt ooit op. Je ziet dat er meer nadruk komt te liggen op duurzame inzetbaarheid. De vraag is steeds hoe je als werknemer fris blijft en je vakmanschap en netwerk up-to-date houdt. Hoe zorg je ervoor dat je je brood duurzaam kunt blijven verdienen? Het is essentieel dat je altijd een goed cv klaar hebt staan, dat je werkt aan je netwerk en dat je sociale media slim gebruikt.”

Bijtanken middels een opleiding

Ze schreef nog een paar boeken: Solliciteren via LinkedIn met recruiter Jacco Valkenburg, Werk vinden met social media en na Jobmarketing 2.0 in 2012 volgde in 2014 Het grote sollicitatiewerkboek. Daarna besloot ze dat het tijd was om bij te tanken en is ze begonnen aan de leergang Strategisch Ondernemen met Arbeid bij AOG School of Management. Tijdens de leergang wil ze haar eigen duurzame inzetbaarheid verbeteren door munitie op te doen voor haar gesprekken met opdrachtgevers. “Daar kwam bij dat ik jaar na jaar zoveel heb gegeven dat ik sterk behoefte had om bij te tanken. Om zelf weer eens geïnspireerd te worden.” Met nog een blok te gaan merkt ze het verschil in de manier waarop ze gesprekken aangaat met opdrachtgevers. “Het is fantastisch om je visie op werk nu en in de toekomst zo te kunnen verrijken. Ik zie dit als een essentiële investering in mezelf en in mijn bedrijf.”

Windrichtingen

Wat haar vooral aanspreekt is de manier waarop docenten verbanden leggen tussen actuele vraagstukken en de wetenschap. Vincent: “Wat voor mij een eye opener is, was het college van de rector magnificus van de RUG over de invloed van de windrichtingen op onze economie. Toen de zeilschepen werden vervangen door stoomschepen veranderde alles. Hetzelfde geldt voor de uitvinding van het internet. Ook daardoor is de wereld en daarmee de aard van werk sterk veranderd. Je baan verliezen is van alle tijden. De vraag is hoe je daar bovenuit kunt stijgen. Wat is je plan B? Daarover ga ik met mensen in gesprek. Deze leergang helpt mij om dat gesprek goed aan te gaan.”

Een goed gesprek

Ze is een visiedocument aan het voorbereiden over duurzame inzetbaarheid. “Als je je vak wilt uitoefenen moet je niet op een eiland blijven zitten, maar moet je je verbinden met de rest van de wereld. Dat is helemaal niet nieuw, dat is ook van alle tijden. Ervaringen uitwisselen via LinkedIn is in feite niet anders dan wat men vroeger binnen gildes deed. Als je duurzaam inzetbaar wilt blijven, moet je op de hoogte zijn van wat er in je vak speelt. Het punt is dat veel mensen onbewust bekwaam zijn. Ze hebben geen idee hoeveel ze in hun mars hebben. We moeten middelen ontwikkelen waarmee mensen ontdekken wat ze kunnen. Dan heb je niet genoeg aan tests en assessments. Wat je vooral nodig hebt is een goed gesprek en de veerkracht om te leren omgaan met tegenslag.”

Wat jij kan, is de rode draad

In haar individuele begeleiding is dat gesprek meestal de essentie. “Dan zit ik drie uur met iemand te praten en leg ik de rode draad bloot. Mensen vertellen over zichzelf en ontdekken zo dat ze veel meer kunnen en gedaan hebben dan ze dachten. Op die manier leren ze ook hoe zij de oplossing kunnen worden waar een werkgever naar op zoek is. Dat is meteen het punt waar al mijn boeken beginnen. Als je dat weet, kun je echt aan de slag.”

Startmomenten voorjaar 2016	
maandag 7 maart	Kopstudie MBA
maandag 14 maart	Psychologie in Organisaties
maandag 14 maart	De Essentie van Leiderschap
donderdag 17 maart	Strategisch Programmamanagement
maandag 21 maart	Verandermanagement
dinsdag 29 maart	Bedrijfskunde en Leiderschap Amersfoort
woensdag 30 maart	Visie op werk en HR
dinsdag 5 april	Leiderschap in Management
dinsdag 19 april	Strategisch Ondernemen met Arbeid
woensdag 20 april	HR-Strateeg
Verwacht in mei en juni	Excelleren in Onderwijsbestuur
	Leiderschap in Duurzaamheid
	Strategic Urban Development
	Strategisch Leiderschap
	Bestuurlijk Leiderschap

Proefcollege bezoeken?
Kijk op **www.aog.nl**

AOG school of management
amersfoort / groningen

TBAARHEID

PORTRETTEN

WWW.RUG.NL/PORTRETTENGALERIJ

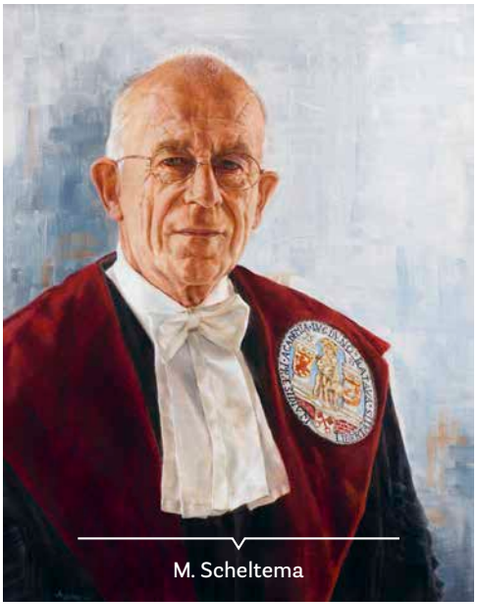
Sinds de stichting in 1614 heeft de Groningse universiteit de traditie dat het portret van emeriti-hoogleraren wordt aangeboden aan de alma mater.

Inlichtingen over schenking van portretten: Rolf ter Sluis, directeur Universiteitsmuseum, r.ter.sluis@rug.nl. Meer afbeeldingen staan op www.rug.nl/portrettengalerij.

A.J. (Albert) Pennings
Chemie en technologie der polymeren (1980-1997)
Door Marcel Duran

M. (Michiel) Scheltema
Administratief recht (1972-1981)
Bestuursrecht (1983-1997)
Door Anju van Wersch

A.J. Pennings

M. Scheltema

ORATIES

WWW.RUG.NL/NEWS-AND-EVENTS

Tenzij anders vermeld beginnen oraties om 16.15 uur. Meer informatie: afdeling Communicatie, tel. (050) 363 4444, communicatie@rug.nl of raadpleeg de rubriek 'Nieuws en agenda' op www.rug.nl.
Wijzigingen en vergissingen voorbehouden.

Rectificatie
In het oktobernummer zijn in de aankondiging van de oraties twee fouten geslopen in de namen. Op 1 december oreerde **prof.dr. B.J.M. (Nardi) Steverink** en op 8 december **prof.dr. A.J. (Adrie) Visscher**.

Medische wetenschappen
12 januari 2015
prof.dr. P.J. Hoekstra
Kinder- en Jeugdpsychiatrie, i.h.b. ontwikkelingsstoornissen

16 februari 2015
prof.dr. R.T. Gansevoort
Interne geneeskunde i.h.b. screening op en preventie van chronische nierschade

22 maart 2015
prof.dr. S. Brouwer
Sociale geneeskunde, i.h.b. arbeidsparticipatie en re-integratie van kwetsbare groepen

5 april 2015
prof.dr. T. van Laar
Geavanceerde behandeling van de ziekte van Parkinson

Rechtsgeleerdheid
19 januari 2015
prof.mr.dr. W.N. Ferdinandusse
Internationaal Strafrecht, vanwege Stichting Groninger Universiteitsfonds

29 maart 2015
prof.mr.dr. F. de Vries
Toezicht

Letteren
2 februari 2015
prof.dr. M.H. Verspoor
Engelse taalkunde en taalvaardigheid Engels, i.h.b. als tweede taal

9 februari 2015
prof.dr. J. de Jong
Europees-Oost-Aziatische betrekkingen, i.h.b. aangaande Japan, vanwege Stichting Groninger Universiteitsfonds

Wiskunde en Natuurwetenschappen
23 februari 2015
prof.dr. M.P. Berg
Soil Fauna and Natural Ecosystems Dynamics, vanwege Uyttenboogaart-Eliasen Stichting

15 maart 2015
prof.dr. R.M. Mendez
Hoge energie astrofysica

Like us on facebook!
www.facebook.com/universiteitswinkel

rijksuniversiteit groningen

Universiteitswinkel

Powerbank
2200 mAh, standaard met kabel om de powerbank op te laden

Speciale alumniprijs
€ 9,95

Dopper Original
Het ideale flesje voor kraanwater: duurzaam, handig en mooi!

Alumniprijs
€ 9,95

Trainingsbroek
Soepel vallende sportbroek met rechte pijp

Speciale alumniprijs
€ 24,95

Bestel via onze webshop: www.rug.nl/winkel

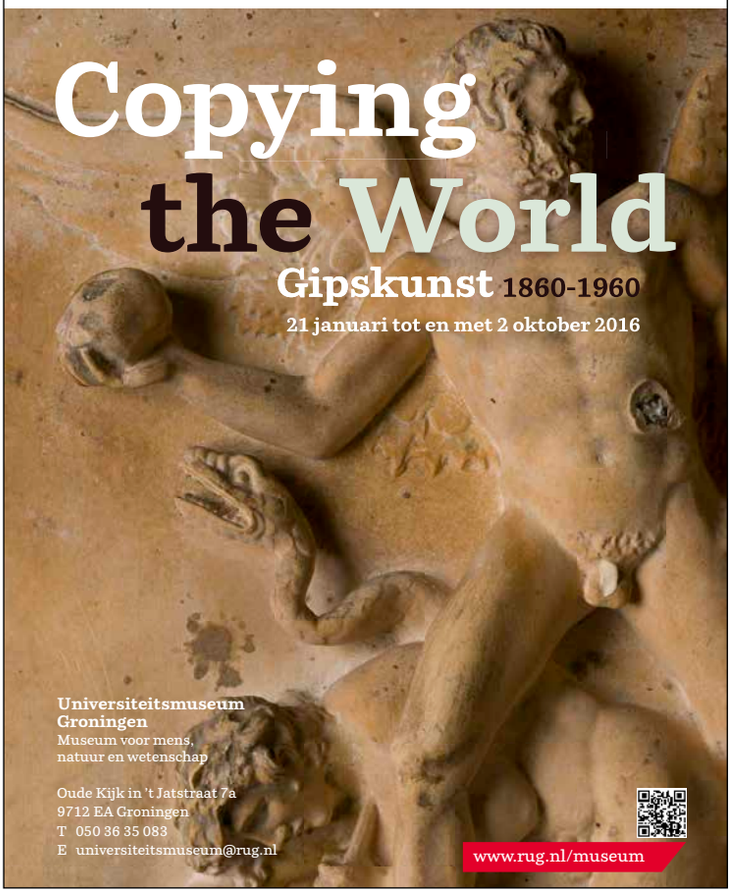
Universiteitswinkel
Oude Kijk in 't Jatstraat 39
www.rug.nl/winkel

Bestellen
T (050) 363 27 00
F (050) 363 72 00
E universiteitswinkel@rug.nl

www.rug.nl/winkel

rijksuniversiteit groningen / universiteitsmuseum

Toegang is Gratis!

Copying the World

Gipskunst 1860-1960

21 januari tot en met 2 oktober 2016

Universiteitsmuseum Groningen
Museum voor mens, natuur en wetenschap

Oude Kijk in 't Jatstraat 7a
9712 EA Groningen
T 050 36 35 083
E universiteitsmuseum@rug.nl

www.rug.nl/museum

30e JAARGANG – 4e NUMMER/DECEMBER 2015 – ISSN 0921-1721

COLOFON

WWW.RUG.NL/BROERSTRAAT5

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalmagazine voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres
Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 52 36
redactieB5@rug.nl

Redactie
Fenneke Colstee-Wieringa
Annemieke van der Kolk
Elske Kroondijk
Josca Westerhof
Bert Wolfkamp

Hoofdredactie
Fenneke Colstee-Wieringa

Ontwerp en lay out
In Ontwerp, Assen

Druk
Habo DaCosta, Vianen
Oplage 81.000

Adreswijzigingen
De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om.

Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Alumnirelaties RUG
Telefoon (050) 363 30 61
alumni@rug.nl of
www.rug.nl/alumni/wijzigingen

De ene arts leverde haar witte jas in om weddingplanner te worden. De ander, die een studie klassieke talen overwoog, werd nierarts.

ELLIS ELLENBROEK ELMER SPAARGAREN (L) / JEROEN VAN KOOTEN (R)

FERDAU NAUTA (33)

STUDIE geneeskunde van 2000 tot 2007, promotie in 2012 **IS** internist in opleiding, specialisme nefrologie **HUISHOUDEN** alleenstaand **HUIS** historische bovenwoning aan de rand van het centrum van Groningen **INKOMEN** 4331 euro bruto per maand, exclusief toeslagen voor nacht- en weekenddiensten (max. 250 netto per maand)

'Je hebt mensen die zowat vanaf hun geboorte gepassioneerd zijn voor iets. Ik heb dat niet. Ik kan me niet voorstellen dat iemand die geïnteresseerd is in de wereld maar één ding leuk kan vinden. Dat kan toch niet? Ik heb pas heel laat voor geneeskunde gekozen. Klassieke talen vond ik het allerleukste. Ik had alleen Latijn op de middelbare school, Grieks heb ik mezelf geleerd, met hulp van een leraar Latijn. Maar wat moet je na klassieke talen? Heb je een supertoffe studie gedaan, verstof je in het onderwijs. Het aantrekkelijke aan geneeskunde leek me dat het je werk oplevert waarin je je kunt blijven ontwikkelen.

Ik zit nu in mijn vijfde jaar van de opleiding tot internist, het een na laatste jaar. Ik word internist-nefroloog, nierarts. Ik denk echt dat ik in een ander specialisme ook prima gelukkig had kunnen worden hoor. Hoewel er ook dingen zijn die me vreselijk lijken: oncoloog bijvoorbeeld, die kankers.

Zal ik een lofzang op de nieren doen? De nier is een onderschat orgaan. Men zegt dat de nieren de gifstoffen uit het lichaam halen, maar ze doen veel meer dan dat. Het menselijk lichaam is een ingewikkeld systeem van in elkaar grijpende mechanismes. De nieren bewaken het evenwicht zodat andere organen goed kunnen functioneren. Het evenwicht wordt continu aangevallen, door allerlei zuren of zouten die we via ons eten binnenkrijgen. Stel dat je een liter sinaasappelsap drinkt, daar zit enorm veel kalium in, dat moet snel je lichaam weer uit, want je kunt er hartritmestoornissen van krijgen.

Ik werk in het UMCG en doe alles wat bij mijn opleiding hoort. Poli, afdelingswerk en ik bezoek in het dialysecentrum patiënten die komen dialyseren. Ondertussen ben ik ook gepromoveerd.

Mijn dromen voor de toekomst zijn niet zo hoogdravend. Iedereen wil graag een fantastisch medicijn uitvinden, dat is niet echt realistisch. Ik zou blij zijn als ik een goede dokter was met een leuke baan. Leuk werk met leuke collega's, dat is meer dan genoeg. Dat heb ik nu trouwens al.'

ANNEMARIE BOLT (31)

STUDIE geneeskunde van 2003 tot 2010 **IS** weddingplanner www.bellavita-weddings.nl en medisch adviseur bij het CBR **HUISHOUDEN** trouwt in juni met Jitze Bakker (34), mede-eigenaar e-commercebureau **HUIS** appartement hartje Groningen **INKOMEN** Tot nu toe 3683,74 euro omzet; maandsalaris CBR 2264 euro bruto (32 uur)

'Ik wilde kinderarts worden. Maar bij het coschap wist ik al: Dit is helemaal niks voor mij. De kinderen hadden allemaal adhd, astma of obstipatie, dat vond ik saai. Of ze hadden iets heel ernstigs wat ik dan veel te zielig vond. Ik richtte me op gynaecologie en verloskunde, dat kwam in hetzelfde blok aan de orde. Een bevalling is een life event waar jij bij mag zijn. Met verzakkingen had ik weer niks. En ik kon er vreselijk tegenop zien als ik wist dat ik een bevalling van een overleden kindje moest begeleiden.

Twijfel, kortom. Ik was gewoon niet gemotiveerd genoeg. Toen na een jaar arts-assistent gynaecologie in het Martini Ziekenhuis te zijn geweest de vraag kwam 'Ga ik solliciteren voor de opleiding tot gynaecoloog?' was het antwoord dus nee.

Tijdens mijn studie heb ik veel in restaurants gewerkt waar ook bruiloften waren. Daar ontstond het plan van weddingplanner. Dat romantische plaatje. Trouwen is voor mensen het belangrijkste feest van hun leven. Dat organiseren vind ik geweldig. Mensen kunnen me inhuren voor een A tot Z-weddingplanning, alleen als ceremoniemeester en voor alles daar tussenin. Ik ben in de opstartfase. September vorig jaar heb ik me ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Ik heb tot nu toe vier bruiloften gedaan, eentje zelfs op Malta. Hopelijk heb ik er volgend jaar iets meer. Dan trouw ik zelf ook. In juni. Op Landgoed Huis De Voorst in Eefde. De jurk heb ik onlangs gevonden. Ik heb gewacht op de nieuwe collecties voor 2016. Ik hoorde dat de gemiddelde bruid tien jurken past, ik denk dat ik op 25 zat.

Mijn doel is om over vijf jaar een kantoor te hebben, een bureau waar ik met meer weddingplanners samenwerk, ieder met zijn of haar eigen specialisme. Mijn specialisme zou het regelen zijn, het overzicht.

Ik weet wel dat ik nooit meer in een ziekenhuis wil werken, maar om mijn BIG-registratie te laten verlopen, daar was ik nog niet helemaal aan toe. Het trouwseizoen is afgelopen, dus ik ben naar het uitzendbureau gegaan voor iets tijdelijks. Ik ben nu 32 uur in de week medisch adviseur bij het CBR.'